

Ermelléki Ref. Egyházmegye.

A
NAGYKÁROLYI
REFORMÁTUS EGYHÁZMEGYE

1922. ÉVI OKTÓBER HÓ 12-IK NAPJÁN

ÉS

1923. ÉVI MÁJUS HÓ 3-IK NAPJÁN

NAGYKÁROLYBAN TARTOTT

RENDES KÖZGYÜLÉSEINEK

JEGYZŐKÖNYVE.

KIADTA :

PAPP JÓZSEF

LELKÉSZI JEGYZŐ.

NYOMATOTT

RÓTH ÉS KOMÁROMY NYOMDAI MŰINTÉZETÉBEN
CAREII-MARI—NAGYKÁROLY

A
NAGYKÁROLYI REF. EGYHÁZMEGYE
1922. OKTÓBER HÓ 12-IK NAPJÁN NAGYKÁROLYBAN TARTOTT
RENDES KÖZGYÜLÉSÉNEK
JEGYZŐKÖNYVE.

KIADTA :
PAPP JÓZSEF
LELKÉSZI JEGYZŐ.

NYOMATOTT
RÓTH ÉS KOMÁROMY NYOMDAI MŰINTÉZETÉBEN
CAREH-MARI — NAGYKÁROLY

Jegyzőkönyv.

Felvétetett Careil-Mariban (Nagykárolyban), 1922. évi október hó 12-én a careli-mari-i—nagykárolyi református egyházmegye őszi rendes közgyűlésén.

Elnökök: Havas Gyula esperes és Dr. Nagy Sándor gondnok.
Jegyzők: Papp József lelkész és Néma Gusztáv világi jegyző.

JELEN VOLTAK:

Takács Ferencz, M. Szabó Miklós, Rácz Elek, Papp József lelkész, és Kacsó Károly, Sz. Gáspár Pál és Néma Gusztáv világi tanácsbírák.

EGYHÁZAK KÉPVISELŐI:

Lelkészek:

Bere:	Takács László
Börvely:	Havas Gyula
Csomaköz:	—
Dobra:	Szabó István
Domahida:	Szabó Lajos
Érdengeleg:	—
Érendréd:	—
Érkörtlényes:	—
Gécs:	Papp József
Géres:	Ujlaki Miklós
Irinnyé:	Veres Imre
Kaplony:	Ludman Lajos
Királydarácz:	M. Szabó Miklós
Kismajtény:	Rácz Elek
Szentmiklós:	—
Nagykároly:	Gönczy Sándor
Szaniszló:	Takács Ferencz

Világiak:

—
—
—
Sipos László
—
Zisku Lajos, Varga Ferencz
—
—
Dancs Sándor
Miklóssy Gyula
Hajnal József
—
Balogh János
—
—
—
—

Tanítóképviselek:

Bartha István és Török Bernát.

I. sz. XC-ik zsoltár 1-ső versének eléneklése után Esperes ur következő imádságának:

»Mennynek és földnek hatalmas ura nagy Isten! a Te bölcs alkotásod az egész nagy mindenség. A parányi fűszálon rezgő harmat csepp, a fellegekben mosdó tölgy, a ragyogó tavaszi nap-sugár, az őszi borongás, a boldogságtól ragyogó arc mosolya, a szenvedők halk sóhajtása, a merészen épült emberi vágyak, magasból porba hullt emberi reménvek mind a Te kezed műve. A Te remek alkotásod az ember is, kinek szolgálatába állítád világot, hogy ő viszont szolgáljon Tenéked s imádjon Téged lélekben és igazságban. Nagy vagy Te óh Atyánk s nagyokra teremtettél minket is, mikor törékeny testünkbe isteni lelked szikráját helyezed el, hogy lenne az a jóban vezérünk, gyengeségünkben támogatónk, bánatunkban vigasztalónk.

Igaz Isten mennyei édes Atyánk! mélyen érezzük kicsinységünket, gyarlóságunkat, melyek miatt méltatlanok vagyunk kegyelmedre. Levetkeztük magunkról az Isten képét, a sátán foglalta el helyét szívünkben. Ha mint árvízzel borítasz el bennünket a szenvedések hosszú sorával, akkor sincs okunk méltatlankodásra, mert csak érdemeink szerint bánsz velünk s általa terelsz a Hozzád vezető utra. Te Uram! szeretetre teremtél bennünket s köztünk a szeretetlenség vált uralkodóvá. Uram! Te békességre hívtad az embert s e földön a békétlenség vett tanyát. Uram! Te paradicsommá alkottad e földet gyermekid számára s világodban gyilkos visszavonás, harag és gyűlölség tüze lángol az egyik téltől a másikig s pusztítja helyrehozhatatlanul anyagi és erkölcsi kincseidet. Beteljesült prófétád szózata: »az emberek mindnyájan elhajlottak, egyetemben hiábavalókká lettek, nincsen ki jót cselekedjék, nincsen csak egy is.«

Nagy Isten jó Atyánk! bűnös voltunk érzetében télelemmel s aggódva kérdezzük, meddig terjeszted még felettünk sujtoló karod, mikor ér véget a nagy megpróbáltatás, melyre minket hívtál, mikor adod vissza az édes békesség, egymást megértés, testvéri szeretet áldott érzéseit a szívekbe, hogy minden csak egy czélt szolgáljon az emberiség testvériesülését s a Te nagy neved dicsőítését.

Uram! Te látod a szenvedéseket, amelyeknek keresztje alatt nyögünk; látod a ránk kényszerített, egyenlőtlen fegyverekkel vívott küzdelmet, melyet legdrágább kincsünkért, anyaszentegyházunknak fennmaradásáért tolytatunk; hallod a titkos sóhajt, melyet láncravert rabként bocsátunk Hozzád örök igazaink, lelkiismereti szabadságunk felépüléséért. Tudod azt is, ha eltévedtünk utaidról, kész vagyunk ösvényedre térni, ne késsél azért szabadításoddal s midőn segítségül hívunk a mi nyomoruságunk idején; mondjad a mi lelkünknek: »én megsegítlek tégedet és te dicsőítesz engemet!«

Szent fiad a Jézus nevében kérünk. *Amen.*«

s Gondnok ur itt közölt beszédének:

»Nagytiszteletű Egyházmegyei Közgyűlés!

Ernyedetlen munkában töltött nyár után sereglettünk össze őszi közgyűlésére egyházmegyénknél. Megtesztelt karokkal dolgoztunk a mezőn, küzködtünk a mindennapi kenyér betakarításáért: fáradhatatlan agygyal igyekeztünk nyugvópontra vinni az örök élet kenyerét szolgáló egyházunk, iskolánk vitális ügyeit.

Az időjárás sajnos, nem volt kedvező. Mindennapi kenyerünk betakarítása és a jövőnek előkészítése mostoha konjunkturák között folyik. Egyházi közéletünk ügyeinek menete is hol belső, hol külső zátonyok utvesztőjébe ütközik.

Emelt fővel kell haladnunk előre mégis, mert ez, a mi ítéletünk szerint bár rossz is, szintén Isten rendelése. Ő tudja, hogy mit, miért ad reánk!

A sok nehézség között még szívfacsaró, s lelket megrendítő csapással is látta jónak sujtani az ő véghetetlen bölcsessége, egyházmegyénk tejének, ami szeretett esperesünknek érző lelkét, szerető szívét, élettársának korai gyászos elvesztésével. A nehéz kórral nem bírt megbirkózni az emberi tudomány. Legyőzte az a gyöngéden szerető hitves önfeláldozó ápolását, buzgó imáját. Végzet vetett egy ideálisan boldog, meghitt, családi életnek.

Megrendülve állunk e sir mellett. Kitogyhatlan szeretettel igyekszünk megértően vigasztalni a párja vesztett férjet néma fájdalomban.

A vigasztalás, együttérzés ezen szavai nem pótolhatják ugyan ő reá nézve az elvesztett édent, de mindenesetre megenyhülést igyekszünk vele nyújtani.

Azt hiszem, a nagytiszteletű egyházmegyei közgyűlés egyetemének, s mindnyájunk érzelmeinek adok kifejezést akkor, amikor azt indítványozom, hogy mai jegyzőkönyvünkben örökítsük meg tájdalmas együttérzésünket a mi szeretett esperesünkkel mély bánatában, s fejezzük ki őszintén érzett, igaz részvétünket feledhetlen jó feleségének megrendítő elhunyt felett.

Adjon ő neki vigaszt az idő múlása s a mi ragaszkodó szeretetünk.

Legyen áldott az elhunyt emléke. Neki, a hátramaradottnak pedig acél kemény egyháza iránti tántorithatlan buzgólkodása.

Incidit in Scyllam, qui vult evitare Charybdim. Valóban az államhatalom Schyllái és belső torzsalkodások Charybdiszei között hanyódik egyházi közéletünk is, sajnos, még mindig.

Kerületünk elismerésének kérdése ma is csak *pium desiderium*. A mellett azonban iskoláink fenntartása elé nem késik egyik nehézséget a másik után gördíteni az államhatalom.

De amint jogos remény van arra, hogy a kerületi kérdésben rövidesen nyugvópontra jutunk, annál borusabb, s ugyszólva teljesen kilátástalan iskoláink segélyezésének jogos igénye, s tanítóink fizetés kiegészítésének állami segélye. E téren különben fele-

kezetközi actió is indult. Hogy ez actio kecsegtet-e sikerrel, tulzott illuzióval sem számíthatunk rá. Epen azért ismét csak ahoz a kiapadhatlan erő forráshoz kell nyulnunk, mely átsegítette egyházunkat a multban is minden nehézségen. E tündérforrás hiveink áldozatkésztsége.

Romokban hever különben a 400 éves mult, s őseink sirjából kinvujtott csont keze ökölbe szorulva fenyeget meg minket korcs utódokat, ha veszni hagyjuk szent alkotásaikat.

E megoldást célozza a minden magyar hittelekezet által életbe léptetni szándékolt cultur adó behozatala egyházunkban is, melynek részleteivel toglalkozni lesz alkalmunk mai gyűlésünkön.

Hasson át a nagy czél édes mindnyájunkat. Gondoljunk ezer éves culturánk iránt fennálló kötelességünkre. Gondoljunk arra, hogy anyanyelvünket, hitünket, gyermekeinkre átörökíteni éppen úgy tartozunk, mint mi vettük azokat elődeinktől. Hiszem, remélem, hogy ez érzések hatása alatt felenged a közöny, s azt a pár fillért egy hívők sem tojja megvonni egyházától, fájától épen ma, amidőn multságokra oly könnyen áldoz nagy összeget a legkisebb falu népe is!

E téren közre hatni a siker érdekében, kötelessége a nagytiszteletű egyházmegyei közgyűlés minden alkotó tagjának. Menjünk szét innen majd megihletve, mint az apostolok; buzdítsuk, lelkesítsük otthon hiveinket. Hiszen ha akkor a hit, a lelkesedés ereje megtudta teremteni a keresztyén egyházat oly sok nehézség közt: annak romba döntését is meg kell hogy akassza a mi élő hitünk, szent lelkesedésünk!

Ugy legyen!

Mai közgyűlésünket ez érzésektől áthatva nyitom meg.
elhangzása után

Elnökség egyházmegyénk 1922. évi október hó 12. napjának délelőtti 10 órájára Nagykarolyba összehívott közgyűlését megnyitottnak nyilvánította.

2. sz. Az egyházközségek világi képviselői megbízóleveleiket beadván, igazoltattak, s közgyűlés a fenti tagokkal megalakul.

3. sz. M. Szabó Miklós lelkészegyesületi elnök, az egyházmegyei lelkészegyesület nevében szívből fakadó szavakkal tejezi ki azt az őszinte igaz részvétet, melyet mindnyájan érzünk szeretve tisztelt Esperesünk iránt, kit a kitürkészhetetlen bölcsességű Isten mélységes gyászra hívott áldott emlékü telesége korai elhunytával.

Esperes a testvéri szeretetből származott részvétért meghatva mond köszönetet. »Nagy bánatomban — ugymond — próbáltam vigasztalást keresni, de úgy tetszett, mintha azt én ebben az életben már meg nem találtnám. De a részvétet kifejező beszéd hatása alatt éreztem, hogy tájdalamban nem vagyok egyedül, s talán ez a tudat lesz számomra az igazi vigasztalás.«

4. sz. A jegyzőkönyv hitelesítésére — az elnökség és a jegyzőkön kívül — Kacsó Károly és Ludmán Lajos közgyűlési tagok kérettek fel.

5. sz. Olvastatott a következő esperesi jelentés:

Esperesi jelentés.

Nagytiszteletű és Méltóságos Egyházmegyei Közgyűlés!

Midőn jelentésemet az alábbiakban tisztelettel van szerencsém előterjeszteni, sajnálattal jegyzem meg, hogy nehéz körülményeim miatt a kanonika vizitációt nem teljesíthettem. Mikor láttam, hogy e kötelességem teljesítése lehetetlenné válik, felkértem Nagytiszteletű Takács Ferenc és Tárczy Géza, Nagytiszteletű Papp József és Gönczy Sándor, Nagytiszteletű M. Szabó Miklós és Csighy István urakat, hogy a megjelölt egyházakban a kanonika vizitációt ejtsék meg. Nevezett lelkész urak tiszteikben hiven eljárván, az általuk minden egyházban felvett, hivatalomhoz megküldött »egyházlátogatási jegyzőkönyv« alapján állítottam össze jelentésem egy részét a következőkben.

I. Vallásos erkölcsi állapot.

Az istentiszteletek mindenhol rendesen megtartatnak s a hívek a templomozást általában véve kellő buzgósággal gyakorolják. Urvacsorával élők összes száma 12146. Egyházi szertartásainkat sehol sem mellőzték. Szektáriusok nincsenek. A mindennemű adományok 63493.26 leit tesznek ki.

II. Anyagi élet és igazgatás.

A presbyterium minden egyházban szervezve van. Az anyakönyvek rendesen vezetnek. Leltár, lelkészi napló, iktató és postakönyv van minden egyházban. Az egyházak földbirtoka rendesen van telekkönyvezve. A belhivatalnokok mindenütt ki vannak fizetve. Az egyházgondnoki számadások végeredménye a 17 egyházban: Bevétel: 509134.67 L. Kiadás: 420486.33 L. Maradvány: 88648.34 L. Tőkepénzek: 119937.33 L. Alapítványok: 59726.17 L. A kettő együtt: 179663.50 L. Az állami adó pár kivétellel minden egyházban ki van fizetve. Az egyházi épületek, templom torony, lelkészi, tanítói lak, iskolák kevés kivétellel javításra szorulnak. Az egyházi épületek mind a »Foncière«-nél vannak biztosítva, de oly alacsony értékben, hogy tűzkár esetén, a mai valutáris viszonyok mellett, alig valami térülne meg a kárból. Erre nézve e helyen is hangsúlyozottan felhívom az egyházak vezetőségét, a hiánynak épen saját érdekükből való pótlására. Új építkezés egy egyházban sem történt, legalább számot tevő mértékben. A régiak türhető állapotban tartása is elég gondot ad a mai nehéz viszonyok kö-

zött. Az egyes egyházak anyagi helyzete türhető s a tetemesen megnövekedett terhek dacára elviselhető lenne, ha a rajtunk kívül eső okokból naponként újabb és újabb terhek nem ömlenének reánk. Talán egyszer már vége lesz s teher bíró képességünk szerencsésen kiállja a próbát.

III. Az egyházközségek iskola ügyei.

Tizenhét egyházunkban 23 tanító vezetése mellett ugyanannyi iskolát tartunk fenn. Három egyházunkban, Craiudarolt—Királydaróc, Dindesti—Érdengeleg, Santmiclaus—Krasznaszentmiklóson állami iskolába járnak hittestvéreink gyermekei. Ciimesti—Csomaközön nem engedi megnyitni Tanfelügyelő évek óta kiváló sikerrel működő tanyai iskolánkat. Egy feltétel alatt, ha t. i. a tanítás nyelve román lenne, engedélyezné a tanítást. Teljesíthetlen feltétel. A tanítás eredménye hat iskolában kitünő, ötben jeles, kettőben jó, hétben megfelelő. Nem volt vizsgálat Capleni—Kaplonyban, a tanév korai bezárása, illetve a tanítványoknak az első tavaszi napsugárral való elszéledése miatt, Ciimesti—Csomaközön a már említett okból. A careii marii—nagykárolyi róm. kath. főgimnáziumban, állami polgári és népiskolában szintén vizsgálatot tartottak vizitátoraink a vallástanból s mindegyikben minden dicséretre méltó eredménnyel találkoztak. Midőn így örömmel állapítom meg, hogy iskoláink végtelen nehéz viszonyaink mellett is, általánosságban elég jó eredménnyel működnek, ugyanakkor mély szomorúsággal emlékszem meg arról az agresszivitásról, mellyel a vármegyei tanfelügyelőség minden iskolai dolgunk, törekvésünkkel szemben viseltetik, mellyel mintegy szándékosan kívánná bevezetni a kulturharcot, mitől bár következményeit ismerve irtózzunk, de ha kell: nem ijedünk meg. A támadásokkal szemben a törvény keretein belül igyekszünk védekezni esetenként.

A tanítói fizetések még ma sincsenek minden egyházunkban a viszonyoknak megfelelően rendezve. Népünk bizonyos tekintetben, minden valószínűség szerint a jobblétre szenderült kommunizmus hatása alatt nem akar megbarátkozni azzal a gondolattal, hogy a megélhetési viszonyok rosszabbodásával tanítók, általában belhivatalnokaik helyzetén, a mai állapotnak megfelelően javítani szükséges, ha a régi vagy még annál nehezebb munka teljesítésére kötelezzük őket. Több helyen érvényesült a belátás, de nem mindenütt. Pedig mindaddig, míg tanítóink fizetését az állami tanítók fizetésének szintjére nem emeljük, nem konkurrálhatunk az állammal s alant maradunk abban a nagy harcban, melyet kultúránk, vallásunk védelmében, fentartásában folytatunk. Reméljük a jobbat, a megértést, ezen a téren is.

IV. Egyházi tisztviselőknek és hiveknek egymáshoz viszonya.

Mindig a béke, az egyetértés volt az, amely naggyá tette, emberi fogalmak szerint boldogította a népeket s intézményeket.

Ez az áldásos béke s egyetértés, szintén a háboru szomoru eredményeként, csak nem akar visszatérni közénk sem. Több egyházunkban nemcsak a lelkész és hívek, de maguk a hívek is meg hasonlásban vannak egymással. Szinte egyesült erővel dolgoznak önmaguk s a köz romlásán. Mintha a mai viszonyok között megengedhetnék mi magunknak az egymásközi egyenetlenkedés lukszusát! Nevekre ezuttal nem hivatkozom, de általában kérem, hittestvéreimet, legszentebb birtokunk: szent vallásunk, egyházunk fennmaradása érdekében, hogy száműzzék körükből az egyenetlenséget, viszálykodást s e helyett, a helyzet által is megkívánt, mindent eltűrő s kiegyenlítő testvéri szeretettel viseltessenek egymás iránt. Fennmaradásunknak ez az első és legfőbb követelménye.

V. Statisztikai adatok.

Tizenhét egyházközségünk lélekszáma volt 1921. dec. 31-én 15381. Született 546, meghalt 348, házasságra lépett 150. Konfirmált 368, áttért 1, kitért 5.

VI. Esperesi hatáskörben teljesített eljárások.

Gondnoktársam Nagyságos Dr. Nagy Sándor urral az egyház belbékéje helyreállítása végett 1922. jul. hó 23. napján kiszállottunk Dobra községbe s ott mint szemlélők részt vettünk a gondnokválasztáson, mely a legszebb rendben folyt le, melynek következményeként remélhető, hogy a békeség is visszatér.

Egyházmegyei tegyelmi bíróságunk 1922. május hó 3-ik napján tartott ülésében Katona Zsigmond berei tanítót állásából, azon helyről való elmozdítással büntette eltelelvén a szankcióval járó azonnali felfüggesztést is kimondani. Gondolatomban sem volt a bíróság ítéletének reparálása, a büntetés céljaul a javítást tekintvén, midőn veszem a berei reform. egyház presbyteriumának kérvényét, melyben türhetetlen magaviselete, hivatalos tiszte teljesítése körüli hanyagsága, előljáróival szemben tiszteletlen viseltetése s tanítói fizetésének jogtalanul magasra értékelt, az egyház által ellogadhatlan, általa megszabott összegben való követelésével az egyházat romlásba dönteni törekvése miatt Katona Zsigmond tanító állásától való felfüggesztését kéri. Amennyiben a vádak nagy részének igazáról tudomásban voltam, engedtem az egyház kérésének s Katona Zsigmondot berei tanítói állásától felfüggesztettem s az iskola átadását elrendeltem. Egyben beleegyezésemet adtam ahoz, hogy ideiglenes tanító beállításáig a tanítói és kántori teendőket Tukacs László berei lelkész teljesítse. Ezen tény az Egyh. Törv. V. t.-c. 133. §-ára hivatkozással ezennel bejelentem a Nagytiszteletű és Méltóságos közgyűlésnek. Azonban az ügy, mint az természetesen várható lett volna, nem nyert befejezést. Katona Zsigmond tanító ugy szóbeli, mint írásba foglalt kijelentésében, nem vette figyelembe a felfüggesztést. Kijelentette, hogy arra nem ad semmit s egyh. kerületi bíróság döntéséig tanít tovább is s az

iskolát sem adja át. Ez ellenállás tette szükségessé, hogy a világi hatóság segélyét kérjem, mely aztán kényszerítette Katona Zsigmondot az iskola átadására. Midőn a felülgesztésre mutató eljárásom tudomásul vételét kérem: Katona Zsigmond ellen az Egyh. Törv. V-ik t.-cikk 34. §-ának 1., 2., 3., 4., 5. pontjára hivatkozással a fegyelmi eljárás megindítását is kérem.

Az érkörtvélyesi reform. egyház lelkészi állására az 1922-ik év aug. hava 13-ik napján megejtett választás alkalmából Kovács Lajos nagyrábei segédlelkész választatott meg. A választási jegyzőkönyv szerint a választás rendben, törvényesen folyt le. Mindazáltal a törvényes határidőn belül felebbezés adatott be. A felebbezés indokait megvizsgálván, nem találtam alkalmasnak az eljárásra. Részint ezért, részint mert a felebbezés csak hat egyháztág által volt aláírva tíz helyett, az Egyh. Törv. V-ik t.-c. 41-ik §-ában foglaltakra tekintettel a felebbezést visszautasítottam s elválasztott Kovács Lajos lelkésznek állása elfoglalására az engedélyt (concessa) megadtam. Miután Kovács Lajos lelkész ur írásbeli nyilatkozatban a választást elfogadta, az érkörtvélyesi lelkészi állás betöltöttnek tekinthető. A kegyelemnek Istene tegye áldásossá munkáját.

Meg kell emlékezmem a halál aratásáról is. Tiszteletes Szabó Menyhért előbb kaplonyi, az utóbbi években nyugalomba vonult lelkésztársunk szept. hó 4-én, huzamosabb idő óta tartó gyengélkedése után 72 éves korában, jobblétre szenderült. Halála egy tragikus élet befejezését jelenti. Hosszu szolgálata után nyugalomra vágyott. Nyugdíjba vonulásával gondolta elérni. De jött a háború s nyugalom helyett hozott neki nyomort, keserűséget, melyben a halál megváltás volt számára. A kegyelemben gazdag Isten pótolja ki neki, mit tőle az élet megvont. Áldó emlékezet lebegjen porai felett.

Nagy csapással sújtotta az Ur Szabó Lajos domahidai lelkész atyánkiát, Tibor fia véletlen, hirtelen elhunytával. Az élete virágában, 24 éves korában levő ifju, mint budapesti orvosnövendék, egy csolnakkirándulás alkalmával, egy másik ifju társával, kit megakart menteni, a Balaton tavába fulladt Kenesénél. Nem szükséges emlitenem sem, mit érezett az atyai s mit a testvéri, rokoni szív, a pályája vége felé járó kedves, derék ifju szomorú esetén. Sok-sok időnek kell addig elmulni, míg a méltó tájdalom enyhülni fog. Miénk csak az igaz részvét, mellyel fájdalmukat osztjuk s az elköltözött iránti kedves emlék, melynek hatása alatt áldást, csendes nyugalmat kérünk a korán elhunyt kedves ifju poraira.

Végül tudomásul kívánom hozni, hogy az agrárreform következményeként effektuált földosztásra 1922. szept. 24-én négy szomszédos lelkésztársammal jelen voltam a reszegei határban, hol a kormány nagy ünnepség keretében vezette be a kisajátítást. A mindent helyesen intéző isteni bölcsességre hivatkozással beszédben intettem az ingyen földhöz, könnyű szerrel jutottakat, a jó és kitartó munkára, mivel Isten áldása csak úgy lehet ez új rendsze-

ren, melynek egyébként a közre nézve hasznos voltát gyarló emberi ész fel nem foghatja.

Mielőtt jelentésemet befejezném, ezalkalommal is legyen szabad lelkes- és tanítótársaim figyelmét felhívni Petőfi Sándor születésének száz éves évfordulója alkalmával rendezendő »Petőfi ünnepély«-ek tartására.

Jelentésem ezzel véget ért. De ne érjen véget soha az az isteni kegyelem, mely eddigi munkáinkban segítségül volt, melynek anyaszentegyházunk minden gyermekére való kiterjesztéséért mindennapi imádságunkban esedezünk.

Kiváló tiszteletem nyilvánításával vagyok a Nagytiszteletű és Méltóságos Egyházmegyei közgyűlésnek

Börvely, 1922. okt. 8.

alázatos szolgája :

Havas Gyula

esperes.

Közgyűlés

a) az esperesi jelentést tudomásul veszi, az abban foglalt elnöki intézkedéseket határozatokká emeli ;

b) néhai Szabó Menyhért volt kaplonyi lelkes emléket — rövid életrajzának közlésével — jegyzőkönyvében megörökíteni, halála felett érzett részvétét a gyászoló családdal jegyzőkönyvi kivonat alakjában közölni rendeli ;

c) mély megilletődéssel és őszinte fájdalommal értesül közgyűlésünk arról a nagy veszteségről is, mely Szabó Lajos domahidai lelkesztársunkat érte szép reményekkel biztató, orvostanhallgató fia : Tibor tragikus elhunytával.

A mélyen sujtott lelkesztárs és családja iránt érzett részvétet szintén jegyzőkönyvi kivonat alakjában közölni határozza közgyűlésünk.

d) az esperesi jelentés kapcsán egyházmegyei közgyűlésünk elhatározza, hogy hálás emlékezete jeléül Petőfi Sándor emlékének jegyzőkönyvében külön lapot szentel.

Petőfi Sándor

(1823—1923.)

A nagy költőnek, aki örök munkájával a magyarnak, nemcsak a hazában, hanem az egész művelt világon hirt, nevet, elismerést, dicsőséget szerzett: emlékét hálásan szívünkbe zárjuk.

Nagykárolyi
Ref. Egyházmegye

6. sz. Olvastatott a következő számvevőszéki jelentés:

Számvevőszék

jelentése az 1921-ik évi egyházgondnoki számadásokról és az 1922-ik évi egyházi költségelőirányzatokról.

Nagytiszteletű Egyházmegyei Közgyűlés!

A törvényes határidőn túl, késve érkezett kismajtényi és geresi egyházak számadásait és költségelőirányzatait megvizsgáltuk, ezek végeredményeit következőkben van szerencsénk előterjeszteni.

Kismajtény. Számadási bevétel 57493 Lei 17 bani, kiadás 51609 lei 40 bani, maradvány 5883 lei 77 bani. Költségelőirányzati fedezet 18023 lei 77 bani, szükséglet 17968 lei, maradvány 55 lei 77 bani. Alapok 8036 lei. Egyházi magtár 20 k, 3 v, 26 l. buza, pénz 725 lei. Teher 8000 lei, tiszta vagyonállapot 89567 lei 77 bani.

Geres. Számadási bevétel 15218 lei 47 bani, kiadás 14544 lei 64 bani, maradvány 673 lei 83 bani. Költségelőirányzati fedezet 40730 lei 83 bani, szükséglet 40046 lei 25 bani, maradvány 684 lei 58 bani. Alapok 19695 lei 23 bani, teher 3250 lei, tiszta vagyonállapot 210434 lei 06 bani. Magtári számadás nem érkezett.

Dobrai egyházközségbe f. évi május hó 3-án tartott közgyűlésünk 7. számú határozata alapján, Espéres ur felhívására Tukacs László számvevőszéki tagtársammal május 30-án kiszálltunk és az egyházgondnoki, magtári, bortári számadásokat és a költségelőirányzatot elkészítettük. Bortári takarékpénztár számadását nem készíthettük el, mert a kezelő nem lévén a községben, a szükséges okmányokhoz nem juthattunk. Időközben azonban beküldetett, s ezt is megvizsgálhattuk.

Munkálatunk közben arról győződünk meg, hogy a dobrai egyházban a tekintélyes számú és összegű alapok pontos és lelkiismeretes kezeléséről pár év óta gondoskodás nem történt. Sőt a községi hitelszövetkezetben elhelyezett alapokról, névszerint: Egyháztartási, harang, óra, templomkerítési, szegénygyermek, hadikölcsön kamat, magtári és bortári alapokról sem lelkésznek sem gondnoknak nem volt tudomása. Ennek következtében felhivtuk az egyház előjáróságát az egyes alapok értékének a betéti könyvecskébe való bejegyeztetésére és az alapok számadásának megvizsgálás céljából számvevőszékhez való beküldésére.

Dobrai számadások és a költségelőirányzat végeredményei: számadási bevétel 37429 lei 80 bani, kiadás 26371 lei 74 bani, maradvány 11058 lei 06 bani. Költségelőirányzati szükséglet: 25589 lei 70 bani, fedezet 28742 lei 06 bani, maradvány 3152 lei 36 bani. Egyházi magtár: buza 473 hl., 13 liter, pénz 8834 lei 13 bani. Bortár: 104 hl, 46 liter bor és 2256 lei 53 bani. Bortári takarékpénztár állománya: 542 lei 92 bani. Alapok 13286 lei 77 bani. Tiszta vagyonállapot: 120,071 lei 54 bani.

Midőn nevezett egyházak számadásainak és költségelőirányzatainak megerősítését ajánljuk, tisztelettel javasoljuk, hogy egy-

házmegyei közgyűlés nyomtatékosan hívja fel a géresi egyházat a magtári számadásnak záros határidő alatt számvevőszékhez való küldésére.

Nagykároly, 1922. október hó 12 én.

Tukacs László,
sz. tag.

Kacsó Károly,
sz. tag.

Papp József,
e. m. sz. elnök.

Közgyűlés a számvevőszéki jelentést tudomásul veszi, s egyszersmind felhívja a géresi egyház előjáróságát a magtári számadásnak vagy — ha magtár ezidőszerint nem működik — a magtári buza töke mikénti gyümölcsöztetését igazoló jelentésnek 15 napon belül Számvevőszékhez való beküldésére.

7. sz. Takács Ferencz a tanügyi bizottság elnöke javasolja, hogy a nagybeteg: Csighy István helyett az iskolák látogatásával a dobrai körben M. Szabó Miklós királydaróci lelkész bizassék meg.

Egyházmegyei közgyűlés Csighy István betegsége tartamára körlátogató helyettesül M. Szabó Miklóst elválasztja.

8. sz. Erkörtvélyesi református egyház lelkészi díjlevelét 4 példányban egyházmegyei közgyűlés elé terjeszti, kérve annak megerősítését és az egyházkerületre való felterjesztését.

Egyházmegyei közgyűlés a díjlevelet, amely tulajdonképen a nagyecsed (Magyarország) esperesi levéltárban lévő régi díjlevél átírása, jóváhagyja, arra a jóváhagyási záradékot reávezetni, s további megerősítés céljából az egyházkerületi közgyűlésre felterjeszteni rendeli.

9. sz. Esperes ur az egyházmegyei közgyűlés tudomására hozza, hogy a folyó évi május hó 3-án tartott közgyűlés 12. számú határozatával az egyházmegyei szabályrendelet és tanácskozási ügyrend megalkotására kiküldött bizottság megbízatásának jelen viszonyok között nem tehetett eleget, mivel sem egyházkerületünk állami elismerése, sem csonka egyházmegyénknek a 20-as létszám szerinti kikerekítése nem történt meg.

Közgyűlés a jelentést tudomásul veszi, egyszersmind felhívja a bizottságot, hogy a szabályrendelet és az ügyrendre vonatkozó javaslatát készítse el, s megerősítés végett terjessze a tavaszi egyházmegyei közgyűlés elé.

10. sz. Olvastatott Gönczy Sándor nagykárolyi ref. lelkésznek a nagykárolyi ref. egyháztanács f. év augusztus hó 13 án tartott ülésének 6. számú határozata ellen benyújtott fellebezése.

A nagykárolyi ref. egyháztanács egyhangulag elhatározta, hogy úgy a közgyűlési, mint a tanácsülési jegyzőkönyvekben a tárgyhoz szólnak nevei bevétessenek. A jegyzőkönyvek feltétlenül

a jegyző őrizete alatt álljanak és csakis az ő jelenlétében tekinthetők meg bárki által.

»Folyó ügyek és indítványok« a tárgysorozatba felvétessenek és tárgyalhatók legyenek.

Az egyház tulajdonát képező szőlőről szóló ajándékozási okirat és a lelkésznek szóló haszonélvezeti átadási jegyzőkönyv a tanács előtt felolvastassék.

A gyűlési meghívók 48 óránál előbb küldessenek szét.

Ezen határozatot Gönczy Sándor megfellebbezi.

Egyházmegyei közgyűlés fellebbezésnek helyt ad és a fenti presbíteri határozatot megsemmisíti, mert a tárgyhoz szőlők nevei sehol semmiféle gyűlési jegyzőkönyvben fel nem jegyeztetnek. A jegyzőkönyvekbe tisztán a gyűlés tárgya és az arra hozott határozatok vezetnek be.

A jegyzőkönyvek az egyház hivatalos helyiségében tartandók és ott vagy a jegyző, vagy a lelkész jelenlétében bárki által megtekinthetők.

Folyó ügyeknek már a tárgysorozatban benne kell lenniök, az indítványok pedig a tárgysorozat kimerítése után beadhatók, de ezek szabályszerint csak a következő gyűlésen tárgyalhatók.

Az egyház tulajdonát képező szőlőről szóló ajándékozási okirat és a lelkésznek szóló haszonélvezeti átadási jegyzőkönyv tanácsülés előtti felolvasása teljesleges, mivel azokat bárki megtekintheti a lelkészi hivatalban.

A gyűlési meghívók az E. T. I. t.-c. 40. §-a szerint legalább 24 órával előbb kézbesítendők.

II. sz. Olvastatott »A Nagykárolyi Ref. Egyházmegyei Tanítóegyesület« 1922. évi augusztus hó 28-án Nagykárolyban tartott közgyűlése 7, 8, 11, 12, 13, 14-ik számú határozatai.

a) A tanítóegyesületi közgyűlés a ref. felekezeti tanítók fizetésének az állami tanítókéval egyenlő mérvben 1919. évi augusztus 1-től visszamenőleg záros határidőn belül kiszolgáltatását kéri, egyuttal egyetemesen szolidaritást vállal azon tanítóért, ki türhetlen anyagi helyzete folytán kénytelen a közigazgatási bizottsághoz fordulni fizetése behajtása végett, s e miatt egyházi fegyelmi alá vonásnak, vagy üldöztetésnek lenne kitéve.

Egyházmegyei közgyűlés a tanítók fizetés ügyével érdemlősen a kulturadó kérdésében egyházmegyénkhez érkezett 10-a számú egyházkerületi határozat tárgyalása alkalmával kíván toglalkozni. Azonban a tanítóegyesület fent jelzett határozatának az izléstelen hangja felett megütközésének ad kifejezést és határozottan

visszautasítja azt az alaptalan vádat, mintha az egyházi többség akármelyik tanítót üldöznék, vagy tegyelmű alá vonná egyedül csak azért, mert fizetését a közigazgatási bizottság utján követeli.

b) A tanítóegyesületi közgyűlés kéri az egyházmegyei közgyűlést, hogy az egyházkerület utján tegyen lépéseket a tanítóság, a tanító özvegyek és árvák jövőendő sorsának enyhítésére nézve.

Egyházmegyei közgyűlés elhatározza, hogy megkeresi és kéri az egyházkerületet, hogy a ref. tanítók nyugdíjügyének mibenállása után az illetékes kormányhatóságoknál a lehető leg-rövidebb időn belül érdeklődjék.

c) Tanítóegyesületi közgyűlés a ref. felekezeti tanítóknak az egyenjogositó vizsgálattal felmerülő kiadásainak és a román nyelvű tanfolyamok költségeinek fedezésével az iskolafentartó egyházak elköteleztetését kéri.

Egyházmegyei közgyűlés az egyenjogositó vizsgálattal felmerült igazolt kiadások fedezésével az iskolafentartót elkötelezi. Mivel pedig a tanfolyamok költségeit az állam fedezi: az egyesület ezen kérése felett az egyházmegye napirendre tér.

d) Tanító egyesület kéri közgyűlése 12. sz. határozatának a megerősítését, mely szerint a tanítói gyűléseken való kötelező megjelenés alkalmából az eddig is szokásban volt természetbeni tuvar meghagyása mellett a tanító napidijának a viselését az iskolafentartó egyházközségek vállalják.

Egyházmegyei közgyűlés a tanító egyesület fenti határozatát megerősíti. E szerint az iskolafentartó egyházközség tanítógyűlések alkalmával tanítójának természetbeni tuvart és 30 lei napidijat köteles adni.

e) Tanító egyesületi közgyűlés megkeresi az egyházmegyei közgyűlést, hogy amennyiben a téleői iskolalátogatások alkalmával tanító is részt vesz az iskola megvizsgálásában, e jog terjesztessék ki a nyári kanonika vizitáció alkalmára is olyantormán, hogy az illető körilátogató tanító is tagja lehessen az évvégi iskolalátogató bizottságnak.

Egyházmegyei közgyűlés — addig is, míg a készülő, új egyházmegyei szabályrendelet e tekintetben intézkednék, — határozatilag kimondja, hogy az évvégi iskola-látogató bizottságba a dékán tanító is behivandó.

f) Tanítóegyesületi közgyűlés kéri egyházmegyei közgyűlést, hogy keresse meg az egyházkerületet aziránt, hogy a tanító a presbitériumnak mindenütt tanácskozási és szavazási joggal

biró tagja lehessen; továbbá, hogy az egyházmegyén 4. az egyházkerületen pedig egyházmegyénként 2—2 taggal képviseltethesse magát és érdekeit.

A tanítótestületnek a presbytériumban, — az egyházmegyei — és egyházkerületi közgyűlésen való képviseltetését illető kérelemre vonatkozólag egyházmegyei közgyűlés a presbitériumi és egyházmegyei képviseletet illetőleg az egyházi törvény és egyházmegyei szabályrendelet rendelkezéseit tartja betartandónak; az egyházkerületi képviseletre vonatkozó kérelmet pedig az egyházkerülethez felterjeszteni rendeli.

12. sz. Tárgyaltatott a lelkészegyesület javaslata az egyházmegyei özvegy árva gyámintézet újonnan szervezése tárgyában

Egyházmegyei közgyűlés az ügy tanulmányozására s a meglévő szabályrendelet módosítását illető javaslattételre esperes elnökle alatt Rácz Elek, M. Szabó Miklós, Papp József, Ludmán Lajos, Kacsó Károly, Néma Gusztáv, Sz. Gáspár Pál-ból álló bizottságot küldi ki azzal, hogy javaslatukat oly időben terjesszék elő, hogy az ügy a tavaszi egyházmegyei közgyűlésen érdemlegesen legyen tárgyalható.

13. sz. Tárgyaltatott M. Szabó Miklósnak, mint a lelkészegyesület elnökének kérése aziránt, hogy a lelkészegyesületi gyűlések jegyzőkönyve az egyházmegyei közgyűlések függelékeként — az egyházmegye költségén — nyomassék ki.

Egyházmegyei közgyűlés elrendeli, hogy — amennyiben megtehető pénztedezet rendelkezésre fog állani — a lelkészegyesületi gyűlések jegyzőkönyve az egyházmegyei közgyűlések jegyzőkönyvébe függelékül vétessék be.

14. sz. Esperes — mivel a kerületi képviselők mandátuma lejárt — 1923 ik évre kerületi képviselők választására hívja fel a közgyűlést.

Egyházmegyei közgyűlés a kerületi közgyűlésre 1923-ik évre egyházmegyénk képviselőül Gáspár Pál és Papp József tanácsbírákat küldi ki.

15. sz. Olvastatott a Királyhágómelléki Ref. Egyházkerület Nagyváradon 1922. évi szeptember hó 28. napján tartott közgyűlése jegyzőkönyvének 56. számú határozata.

Királyhágómelléki Ref. Egyházkerület utasítja Nagykárolyi egyházmegyénk közgyűlését, hogy a nagykárolyi ref. lelkészi díjlevél kiállításáról saját hatáskörében gondoskodjék.

Egyházmegyei közgyűlés felhívja a nagykárolyi ref. egyház presbitériumát, hogy a lel-

készi állás új díjlevelét a Királyhágómelléki Ref. Egyházkerület 56. sz. határozatának szigorú betartásával 4 példányban állítsa ki, s megerősítés végett terjessze egyházmegyei közgyűlésünk elé.

16. sz. Olvastatott Főtiszteletű és Méltóságos Püspök, Ur 1428–1922. számú körlevele Ötelsége I. Ferdinánd király és Ötelsége Mária királynénak ez évi október hó 15. napján Gyulateherváron végbemenendő koronázása alkalmából templomainkban tartandó ünnepi isteni tisztelet tartás tárgyában

Egyházmegyei közgyűlés a püspöki körlevélben foglalt rendeletet tudomásul veszi.

17. sz. Nagykárolyi ref. egyházközség kántor-tanítói díjlevelét 4 példányban és második tanítói állás díjlevelét szintén 4 példányban a vonatkozó presbiteri és közgyűlési jegyzőkönyvi kivonatokkal együtt egyházmegyei közgyűlés elé terjeszti, kérve azoknak megerősítését és az egyházkerületre való felterjesztését.

Egyházmegyei közgyűlés a kiállított díjleveleket jóváhagyja, azokra a jóváhagyási záradékot rávezetni, s további megerősítés céljából az egyházkerületre felterjeszteni rendeli.

18. sz. Olvastatott Nagy Károly érdengelegi lelkész panaszos teljelentése az érdengelegi presbitérium ellen.

Nagy Károly az érdengelegi egyház 91 éves lelkipásztora jelenti, hogy érezve testi lelki erejének és tehetségének hanyatlását, maga mellé segédlelkészt keres, e célból pályázatot is hirdetett. Midőn ezt a tényt a folyó évi október hó 1. én tartott presbiteri gyűlésen bejelentette, egyszersmind a jelen lévő presbiterekkel közölte azt is, hogy addig az ideig, míg a segédlelkészi állásra pályázó jelentkezik, az istentiszteletek tartására a helybeli állami tanítót, ki egyuttal az egyház kántora — kérte fel. A tanító ígéretet is tett. A presbiterek azonban határozottan kijelentették, hogy ők, valamint a hívek is, a tanítót többé nem hallgatják, a kathedrába sem eresztik, a templom zárva marad.

Kijelentették a presbiterek továbbá azt is, hogy a tanítót, ki a gyermekeknek a vallást tanította, a vallástanítástól eltiltották, s a vallástanításért még a múlt év őszén neki ajánlott, s át is adott 18 vécás földet el is vették. Eltiltották a gondnokot, hogy a rozoga lelkész lakot, melléképületeket, kerítéseket kijavíttassa, továbbá, hogy a canonika visitációnak lelkész által sajátjából kifizetett 130 Lei egyházmegyei járulékot lelkésznek visszafizesse. Végül jelenti lelkész, hogy az egyházi előjáróság ebben az évben neki még egy szem egyházi bért sem szolgáltatott ki. Ezek után sérelmének az orvoslását kéri az egyházmegyei közgyűléstől.

Egyházmegyei közgyűlés jelenlévő tagjait mély szomorúsággal tölti el a testben lélekben elfáradt, az Ur szőlőjében 67 éven át becsülettel dolgozó öreg lelkipásztor panasza. Közgyűlés, midőn megütközéssel vesz tudomást az érdem-

gelegi presbitériumnak öreg lelkészével szemben tanusított hálátlan eljárásáról; a panasz behatóbb megvizsgálása céljából Csutoros Albert érendrédi lelkészt és Sziágyi Kálmán érendrédi főgondnokot küldi ki, egyuttal megbizza Esperes urat a küldöttség jelentése alapján a szükséges intézkedés megtételével.

19. sz. Olvastatott a királyhágómelléki ref. egyházkerület Nagyváradon 1922. szeptember hó 28 án tartott közgyűlésének 45 sz. jegyzőkönyvi kivonata.

Egyházkerületi közgyűlés a szavazatot nem adott Géres, Királydarócz, Kismajtény, Krasznaszentmihály és szabálytalanul szavazott Erdengeleg egyházak ellen való eljárásra egyházmegyénket fölhevítve.

Közgyűlésünk a szavazatot nem adott és szabálytalanul szavazott egyházakkal szemben a szabályrendeletben kiszabott büntetés alkalmazásától ezidőszereint eltekint, de fölhevítve azokat a felsőbb egyházi hatóság rendeleteinek pontos és lelkiismeretes végrehajtására.

20. sz. Nagykárolyi ref. egyházközség új személyi adókulcsának megerősítését kéri.

Közgyűlésünk a csatolt presbiteri és egyházközségi képviselőtestületi gyűlés szabályszerűen hozott határozatai alapján a nagykárolyi ref. egyházközségben az új személyi adókulcs alkalmazását a folyó 1922 évre megengedi; egyszersmind utasítja nevezett egyházközséget, hogy egyházmegyei közgyűlésünk elé megerősítés végett a viszonyok változtával véglegesen megállapított adókulcsot terjesszen.

21. sz. Olvastatott a géresi ref. egyház bejelentése az egyház tulajdonát képező malomnak még 1919. év február havában történt eladása tárgyában.

Egyházmegyei közgyűlésünk megállapítja az iratokból, mikép a géresi 113 betét 284 285 hrsz egyházi malom, annak felszerelései és alkatrészeivel 1919. február hó 18 án, a felettes egyházi hatóság előzetes engedélye nélkül tartott magán árverésen adatott el, s azt mint legtöbbet ígérő 60,800 kor. vételárban Vári János vette meg. Az árverési feltételekben kikötöttet, hogy a vétel vevőre azonnal, egyházra, csak felettes hatóság jóváhagyása esetén kötelező és hogy a vevő a malom felszerelést a községből el nem viheti, miután a malom a magtári tagok által befizetett buza árából készült és a magtári tagok csak úgy mentek bele eladásába, hogy az Géresről el nem vihető, s ott mindig üzemben tartandó. E feltételek befooglaltattak ugyan az 1919. március 11-iki kelettel már nemcsak az árverési vevő Vári János, de felesége, mint vevőtárs javára is két eredeti példányban kiállított adás vevésszerződésbe, de nem aként, hogy a malomnak községből elviteli tilalma, mint

egyik fontos feltétel, egyuttal szorgalmi kötelezettség és elidegenítést megszorító tilalomként bekebeleztetni engedtetett volna a vevő részéről.

Megállapítja közgyűlésünk az iratokból azt is, hogy vevő nyomban birtokba lépett, vételárat kifizette, a jóváhagyás bevárása nélkül.

Egyház a szerződést és vonatkozó presbiteri határozatokat még 1919 március hóban tartott közgyűlésre be is terjesztette, jóváhagyás végett, de az a gyűlés a kommunizmus miatt megtartó ható nem volt, a rákövetkező román megszállás alatt pedig az iratok elkallódtak, de meg az elszakítás folytán egyházmegyénk, mint a géresi egyház felettes hatósága e kérdést nem is tárgyalhatta, miután sem az egyház által beterjesztett egyik eredeti szerződés, sem a vevő kezei között levő másik eredeti szerződési példány egyházmegyénk előtt soha meg nem fordult.

Megállapítja közgyűlésünk, hogy a vevő a malomüzemét 1922. augusztus hóban beszüntette, egyes alkatrészeit elvitte s közben a malmot és annak alkatrészeit a fenti feltételekre tekintet nélkül árverésre akarta bocsátani, s az árverést lapban is meghirdette.

Megállapítja végül közgyűlésünk, hogy a géresi egyház ezen okokból olyólag vevők ellen pert indított, a malmot még ma is fennálló tkvi. tulajdonjoga alapján zár alá vétette, miután Vári János nem tartotta meg az 1922. szept 4 én kötött azon megállapodást, hogy a malom közösen adassék el, s a vételár teleztessék meg.

Ezek alapján közgyűlésünk az egész árverést semmisnek és érvénytelennek jelenti ki, miután az előzetes engedély nélkül tartatott meg. Az 1919. március 11 iki kelettel kiállított szerződéstől a jóváhagyást ebből folyólag megtagadja. De megtagadja annak jóváhagyását azért is, mert az nemcsak az árverési vevő, de Vári Jánosné javára is lett kiállítva és az elidegenítést korlátozó tilalom telekkönyvi bekebelezése, s tkvi. kitüntetése megengedve nincsen. Végül megtagadja azért is, mert vevő nyilvánvaló szerződésszegést követett el azáltal, hogy a malom üzemet beszüntette, alkatrészeit részben elvitte, részben árverésen akarta eladni anélkül, hogy írásbeli és tkvi. kitüntetéssel is biztosítandó azon feltételekhez ragaszkodott volna, hogy a malom Géresről el nem vihető, s állandóan ott tartandó üzemben.

Tudomásul veszi közgyűlésünk, hogy az egyház a pert megindította azzal, hogy akár egészben szűnjön meg a vásár és a malom birtoka a vételár ellenében ítéltesék vissza, akár a kötött megállapodás szerint közös egyetértéssel adassék el, s a vételár megfeleztessék, betudatván egyház részébe a 30,400 lei felvett vételár.

Utasítja egyházat a vételárnak szükségképen letétbe helyezésére, s a per tovább vitelére.

22. sz. Olvastatott a királyhágómelléki ref. egyházkerület Nagyváradon 1922. évi szeptember hó 28 ik napján tartott közgyűlésének 10/a számú jegyzőkönyvi kivonata kulturális adó tárgyában.

Közgyűlésünk az egyházkerület leiratát tudomásul veszi. Felhívja a kebelbeli egyházakat, hogy — az egyházkerület használatára — a tanítói díjleveleket újra értékeljék a természetbeni kiszolgáltatások következő torgalmi árának számításával: 1 m buza: 300 lei, rozs: 250 lei, szemes tengeri: 300 lei, csöves tengeri: 150 lei, zab: 250 lei, 1 m³ fa: 100 lei, 1 hold föld: a földadó tíz 10 szerese; legelő: 100 lei, 1 drb. csirke: 5 lei. Az elkészített díjlevelek 15 nap alatt az esperesi hivatalhoz küldendők. Esperes ur pedig megbizatik a díjlevelek felülvizsgálásával és az egyházkerületre való felterjesztésével.

23. sz. A tárgysorozat kimerítettén, elnökség a tagok érdeklődését megköszönve: a gyűlést berekeszti.

Kelt mint elől.

Hitelesítettett Nagykárolyban, 1922. október hó 23 án.

Papp József,
lelkészi jegyző.

Havas Gyula,
esperes.

Kacsó Károly,
Ludman Lajos.

Bírósági ügyek.

24. sz. Szabó István dobrai lelkesz kontra Gáthy Zsigmond dobrai egyházgondnok tegyelmi ügyben Gáthy Zsigmond elmarasztaltatott.

25. sz. Dobrai tanítóválasztás megerősítést nyert

26. sz. Érkörtlvélyesi ref. egyház, kontra Pataky Sándor lelkesz közigazgatási ügyben, egyezség jött létre.

27. sz. Id. Járay József és Társai tegyelmi ügye töröltetett.

SZABÓ MENYHÉRT

1850—1922.

Született 1850. január hó 21-én Biharnagybajomban. Elemi iskoláit szülőfalujában, — a gimnázium I—VI osztályát Mezőturon, a VII—VIII osztályát Debreczenben végezte, itt tett érettségit is 1869-ben. Théológiai tanulmányait szintén Debreczenben végezte el az 1873 ik évben.

Vésztőn, Furtán, Jákóhodoson, Biharon működött mint segéd-lelkész, majd 1883—1885 ig Mátészalkán, amikor is a nyirgebei egyházközség egyhangulag rendes lelkészévé választotta.

Házasságra lépett néhai Peleskey Ilonával († 1923. április 7.) 1886. december 27-én, néhai Peleskey Dániel ombodi rektor leányával. Házasságukat Isten öt gyermekkel áldotta meg, ezek közül Lajos piskolti lelkész, István dobrai lelkész, Gyula Magyarországon s. lelkész, Tibor gimn. tanuló és Ilona.

A gebei gyülekezet körében munkált 1894. július 6-ig, majd Kaplonyban 1916. január 1-ig.

39 évi lelkészi szolgálat után 1916. január 1-én nyugdíjba ment. Azonban a nehéz és hosszú munka után remélt és méltán megérdemelt pihenés helyett a bekövetkezett mostoha viszonyok miatt elképzelhetetlen megpróbáltatás lön osztályrésze. Végre az Ur 1922. szeptember 4 én 72 éves szolgáját magához szólította, hogy hűséges fáradozása jutalmául örökké élvezze zavartalan boldogságát annak az országnak, melynek itt, e földön, a maga körében szerény, becsületes munkása volt.

Emléke legyen közöttünk áldott!

TARTALOMJEGYZÉK

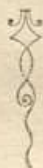
		OLDAL
1. szám.	Gyűlés megnyitása	4
2. „	Gyűlés megalakulása	6
3. „	Lelkészegyesület részvéte esperes iránt felesége elhunytaival	6
4. „	Jegyzőkönyv hitelesítők	7
5. „	Esperesi jelentés	7
6. „	Számvevőszék jelentése	13
7. „	Csighy István iskolalátogató helyettesítése . . .	14
8. „	Érkörtlvélyesi lelkészi díjlevél	14
9. „	Esperes jelentése egyházmegyei szabályrendelet tárgyában	14
10. „	Gönczy Sándor telebbezése	14
11. „	Tanítóegyesület 7, 8, 11, 12, 13, 14. sz. határozatai	15
12. „	Lelkészegyesület javaslata egyházmegyei özvegy árva gyámintézet ujonnan szerv. tárgyában	17
13. „	M. Szabó Miklós kérelme lelkészegyesületi gyűlé- sek jegyzőkönyve nyomtatása tárgyában . .	17
14. „	Egyházkerületi képviselők választása	17
15. „	Nagykárolyi lelkészi díjlevél	17
16. „	Püspöki rendelet a királyi pár koronázása alkal- mával ünnepi isteni tisztelet tartása tárgyában	18
17. „	Nagykárolyi kántor-tanítói és második tanítói díj- levelek	18
18. „	Érdengelegi lelkész panasza az érdengelegi pres- bitérium ellen	18
19. „	Egyházkerület felhívása szavazatot nem adott egy- házak elleni eljárásra	19
20. „	Nagykárolyi személyi adókulcs	19
21. „	Géresi egyház jelentése az egyház malmának ela- dása tárgyában	19
22. „	Kerületi határozat kulturádó tárgyában	21
23. „	Gyűlés berekesztése	21

BIRÓSÁGI ÜGYEK

24. „	Gáthy Zsigmond fegyelmiye	22
25. „	Dobrai tanítóválasztás	22
26. „	Érkörtlvélyesi ref. egyház	22
27. „	Id. Járay József és Társai fegyelmi ügye	22

A
NAGYKÁROLYI REF. EGYHÁZMEGYÉ
1923. MÁJUS HÓ 3 IK NAPJÁN NAGYKÁROLYBAN TARTOTT
RENDES KÖZGYÜLÉSÉNEK
JEGYZŐKÖNYVE.

KIADTA :
PAPP JÓZSEF
LELKÉSZI JEGYZŐ.

NYOMATOTT
RÓTH ÉS KOMÁROMY NYOMDAI MŰINTÉZETÉBEN
CAREH-MARI — NAGYKÁROLY

Jegyzőkönyv.

Felvétetett Careil-Mariban (Nagykárolyban), 1923. évi május hó 3-án a careil-mari-i—nagykárolyi református egyházmegye tavaszi rendes közgyűlésén.

Elnökök: Havas Gyula esperes és Dr. Nagy Sándor gondnok.
Jegyzők: Papp József lelkész és Néma Gusztáv világi jegyző.

JELLEN VOLTAK:

Takács Ferencz, M. Szabó Miklós, Rácz Elek, Papp József lelkész;
és Kacsó Károly, Sz. Gáspár Pál és Néma Gusztáv világi tanácsbírák,
dr. Kölcsey Ferenc e. m. ügyész

EGYHÁZAK KÉPVISELŐI:

Lelkészek:

Bere:	Tukacs László
Börvely:	Havas Gyula
Csomaköz:	Tárczy Géza
Érdengeleg:	—
Dobra:	Szabó István
Domahida:	Szabó Lajos
Érendréd:	Csutoros Albert
Érkörtlényes:	Kovács Lajos
Gencs:	Papp József
Géres:	Ujlaki Miklós
Irinny:	Veres Imre
Kaplony:	Ludman Lajos
Királydaróc:	M. Szabó Miklós
Kismajtény:	Rácz Elek
K-Szentmiklós:	—
Nagykároly:	—
Szaniszló:	Takács Ferencz

Világiak:

—
Csáki Sándor, Erdei Lajos
—
—
Sipos László
Veres Ferenc
Szilágyi Kálmán
Vincze Lajos
Dancs Sándor, Vörös Pál
Miklóssy Gyula
Hajnal József
—
Balogh János
Ottmayer Gyula
—
—
—

Tanítóképviselek:

Bartha István és Török Bernát.

I. sz. XC. zsoltár eléneklése után Esperes Ur következő imád-
ságának:

»Örökmunkásságu, soha nem pihenő gondviselő jó Istenünk, Atyánk a Jézusban! A Te végtelen kegyelmednek ajándéka ez új tavasz, mely rügylakasztó erejével, fénylő sugarával ünnepi díszbe öltöztette a kevéssel előbb még pusztá, kihalt természetet. A Te soha nem szünő munkásságod teremtett a kihalt földön új, gyönyörre keltő életet. Te ruháztad fel a lombtalan fákat színes virágokkal, Te adtál édes dalt, hosszú hallgatás után, az énekes madarak ajkaira, Te tetted virágos templommá a nyiló természetet, melyben a megújult élet Hozsánnát kiált feléd s minden a Te nagyságról s jóságodról beszél.

Atyánk, ki egy lehelleteddel a szépnek és gyönyörűségnek egész tengerével árasztád el a természeti világot, ki hatalmad erejével összetörted a fagy vaspáncélját, kinek egyetlen szódra enged az egész élő és élettelen természet, teremts új világot a mi lelkünkben is, emeld le szívünkről a bánat, rejtett keserűség, vigasztalan szenvedés vaspáncélját s mint természeti világodban, lelkünk világában is bocsásd ki kegyelmed fénylő sugarát, gyógyirul a sajgó sebekre, vigasztalásul a fájó szívekre. Hiszen a tieid vagyunk mi is óh Uram! boldogságra, az élet szépségeinek birtoklására hivatott gyermekeid, kiknek könnyeit, mosolyait egyaránt számontartod. Te gyujtottál fényt az ősök lelkében, hogy tudatára ébredjenek az örök igazságnak. Te kölcsönözted isteni erőt szavaikhoz, hogy lélek és igazságban való imádásodra új templomot építsenek, mely erős vára legyen a benned bizóknak, melyen a pokol kapui se vehessenek diadalmat.

Uram, ki annyi kegyelemmel voltál atyáinkhoz, ki századokon engedted, ha harc és küzdelem közepett is állani, virágozni, a református szent Siont, ki a legnagyobb veszélyekből is kimentetted, ne hagyj magunkra ma sem, mikor árván, mindenkitől elhagyatva vivjuk a lét nagy harcát, egyedül reád támaszkodva, te benned bízva. Atyánk, tekints reánk kegyelemmel. Nézd a mi erősségünk bástyái omladoznak, pillérei szakadoznak, a hatalom által ütött rés mindinkább növekszik, a védő kicsiny sereg kiéhezve, lerongyolva, legyvertelenül várja a kétségtelenül szomorú véget. Jöjj segítségünkre, mint annyiszor voltál a múltban. Erősítsd meg a Te országod, a mi szent vallásunk fennmaradásáért vívott nehéz küzdelemben, küldj nekünk Mózeseket, mint küldtél hajdan Izráel népének, kik bátran, habozás nélkül vezéreljenek bennünket a Te általad kimért ösvényen s juttassanak el bennünket a béke, megértés, emberszeretet szép világába, melyben nincsen többé küzdés, életre halálra, nincs gyűlölködés, hatalmi tulsúly, hanem ahol az egymást megértő lelkek, az emberiség köz boldogságának templomát építgetik, hol testvéri szeretetben olvad össze minden szív, szabad a szó, szabad a gondolat, hol a szív legnemesebb vágya a Te mindent bölcsen intéző jóságodnak soha meg nem szünő dicsérete. Uram! a Jézusért kérünk. Amen.«

jezést e helyről is a feletti jóleső örömömnek, hogy egyházmegyei lelkészegyesületünk kötelezőleg kimondotta minden lelkészre iskolánkban a vallás tanitást. Remélni óhajtánám, hogy e határozat élő valósággá is vált. Vagy ha még nem: lelkészeink megértéssel teszik magukévá. Ugy legyen, Higyjék el, hogy a nyáj mindig olyanná tehető, amilyenné pásztorá akarja. Innen van a lelkipásztor elnevezés is. E tér a mienk. Itt nem idegeskedik az államhatalom. Tegyük virágzóvá. Viharos időkben szilárd épületekre van szükség. Építsük hát minden hívőnknek lelkében megdönthetetlen szikla várát hitünknek.

Isten adja bő áldását református egyházunkra, egyházmegyénkre.

Ezek után — melegen köszöntöm közgyűlésünk alkotó tagjait, — s mai közgyűlésünket megnyitottnak nyilvánítom* elhangzása után:

elnökség egyházmegyénk 1923. évi május hó 3-ik napjának délelőtti 9 órájára Careii-Mariba (Nagykárolyba) összehívott közgyűlését megnyitottnak nyilvánította.

2. sz. Az egyházközségek világi képviselői megbízóleveleiket beadván, igazoltattak:

közgyűlés a fenti tagokkal megalakul.

3. sz. A jegyzőkönyv hitelesítésére, — az elnökség és a jegyzőkön kívül Kacsó Károly és Ludmánn Lajos közgyűlési tagok kérettek fel.

4. sz. Olvastatott a következő esperesi jelentés:

Esperesi jelentés.

Nagytiszteletű és Méltóságos Egyházmegyei Közgyűlés!

Legutóbbi közgyűlésünk vagyis 1922. okt. 12-ike óta eltelt hét hónapi időről, illetve egyházmegyei életünk ez idő alatti eseményeiről kívánna számot adni e jelentés. Ha munkálkodásunk, nemes törekvésünk, pozitív eredményéről kellene előterjesztést tennem, már is letehetném a pontot, mely a jelentés végét jelezné. A semmiről valamit mondani akarni ugyanis, háládatlan vállalkozás. Pedig a mi munkánk eredménye, rajtunk kívül tekvő okokból, egyenlő a semmivel. De mert nem mindig az eredmény a fő, hanem inkább az arra fordított munka minősége, mint Isten sem azt nézi mennyit tettünk, hanem hogy mennyit tehattunk s minő lélekkel csüggünk a munkán, mellyel a célt megvalósítani kívántuk, mivel ép oly önérzettel nézek buzgósággal s legjobb erőink felhasználásával végzett munkásságunkra, mint amily szomorúan látom annak ez idő szerinti eredménytelenségét, ismertetem legalább a munkát, mit végeztünk, a küzdelmet, mit kötelességünk teljesítése közben célunk elérésére kitejtettünk. Nagyon vegyes érzelmek között teszem ezt. Mert ha végig tekintek az utolsó félév

eseményein, a sorsot javunkra dönteni kényszerítő munkánk sikertelenségén, az a parányi optimizmus is elszáll a lelkemből, melynek birtokában reménykedtem, hogy egyfelől tengelyakasztás, másfelől erősebb eszközök igénybevétele nélkül rendezhetjük egyházi és iskolai ügyeinket. Sajnos bajainknak, eredménytelen munkásságunknak oka nem mindig rajtunk kívül, de sőt épen bennünk, a mi magatartásunkban található.

Mindnyájan emlékszünk legutóbbi közgyűlésünk alkalmával még bennünk élt azon édes reménységre, hogy megpróbáltatásunk már nem tart sokáig, nehéz helyzetünk rövidesen véget ér. A vallás és művészeti miniszter ugyanis, ígéretéhez hiven, elküldi összeülő kerületi gyűlésünkre alter egó-ját, megalakul kerületünk, kedvezően rendeződnek mindennemű egyházi és iskolai ügyeink. Csalóka volt minden reménységünk, nem vált valóra semmi belőle. Lidércfény, mely egy szélrohamra is szét foszol. Hanem kaptunk a megértés és helyzetünk szanálása helyett autonomiánkat semmibe vevő, egyházunk, iskoláink életét fenyegető miniszteri rendeleteket, hatalmi tultengésben szenvedő tanfelügyelői ukázokat, vallás szabadságunkat korlátozó rendelkezéseket. Amennyire módunkban állt védekeztünk, leginkább kérelemmel, telirattal. Dehát hogyan is várhattunk volna orvoslást, mikor a támadás onnan jön, ahonnan a védelmet várnók? Így nem maradt fenn számunkra más, mint a türelem s a jog fenntartás hideg köpönyege. A helyzet illusztrálására megemlítem, hogy az egyh. m. bíróság által előbb feltüggesztett, aztán hivatalvesztésre ítélt berei tanítót a várm. közíg. főszolgabírói hivatal karhatalommal visszahelyeztette tanítói állásába s állami tanítói fizetés kiszolgáltatására kötelezte az egyházat. Az agrárreform bizottság a csomaközi lelkészi javadalomhoz tartozó összes földeket kisajátítja, mely eljárás által, ha érvényre jut, csomaközi egyházunkat megsemmisítette. Jön a statéta a községi körjegyzőtől, azzal a meghagyással, holnap délelőtt ennyi és ennyi órákor tartsunk »Tedeumot«. Kimerne ellenszegülni egy jegyző rendeletének, a »Tedeum« megtartatott s kik voltak azok, akikről még elvétve sem lehetett egyet is látni, a vezetők, az előjárók. Talán több esetről szükségtelen is emlékezni, eléggé feltüntetik ezek törvényen kívüli állapotunkat. Ilyen a helyzetünk az ügyeinket intézni hivatott államkormányal szemben. Sajnos nem ez a szomorubb. Sokkal fájdalmasabb érzést idéz elő lelkünkben egyházi életünk minden terén tapasztalható az a hideg közöny, melynek már minden mindegy, az az átkos széthuzás, melyet a pusztulás fenyegető veszélye sem képes engedékenységre, megértésre bírni, az áldoatkozásnak a minimumra szállása, legfőbbképpen pedig az akaraterő csaknem teljes megbénulása. Mintha kihalt volna belőlünk az ösök buzgósága, lángoló lelkesedése, anyaszentegyházunk nagy érdekeiért minden áldozatra készsége. Egyházaink kebelében kicsinyes viszálykodással fogyasztják erőiket az egyháztagok. Feljajdulnak a változott viszonyokhoz mért fenntartási járulék emelésére, az egyházfegyelem gyakorlásának már említésére is kitéréssel tenyegetőznek. Valami züllött veszni-

indult állapot ez, melyben csak a mára, az anyagi jólétre gondol és törekszik mindenki s nem tekinti többé magáénak a köz ügyét. Mig a felülről jövő nyomás ellen, ha mással nem, passzív rezisztenciával küzdhetünk, ez ellen a magunk gyarlósága ellen ma hatástalan minden fegyverünk. Az ige vesztett volna tán erejéből? vagy az emberi fülek dobhártyái vastagodtak meg? vagy a szívet vontá be valami kemény kéreg, melyről vissza pattan az Isten ígéjének magva? Ki tudja? A kép itt áll előttünk. Visszatetsző bizonyára. De hü és igaz. Miért takargatnók, ha hü s miért tagadnók, ha igaz, mondom Sziládyval. Csak hibáink felismerése vezethet a javulásra. Erre kérjük Istennek kegyelmét.

Egyházmegyénket is közről érdeklí s így meg kell emlékez-nem a t. év február 28 án tartott kolozsvári esperesi értekezletről, melyet a vallás és művészeti miniszter felhívására sajátágosan az erdélyi püspök hívott össze, amelyen a mi számításunk szerint egyházkerületünk megalakulását kellett volna perlektuálnunk. Naiv gondolat. Amint azt az értekeztet végén a miniszteri megbízott kijelentette, amit itt is leszögezni kívánok, nem határozathozatal végett hívott össze bennünket, hanem hogy ne mondassuk, hogy meg se hallgattak bennünket. Rólunk való majdani kormány intéz-kedés független lesz ettől a mi társalgásunktól. Az eredmény ha sonló volt e nyilatkozathoz. Tulsulyra jutott azon elv alapján, mentsünk ami menthető, belenyugodtunk a miniszteri biztos csak-nem minden óhajába. Derék püspökünk és főgondnokunk a leg-nagyobb önzetlenséggel s férfias önérettel nyilatkoztatták ki készségüket, mandátumaiknak küldöik kezébe való letételére. Ta-bula rázát csináltunk eddigi munkánkból, hozzájárultunk, hogy ujonnan alakítsuk meg az egyházkerületet, addig pedig ve-zesse az ügyeket a főjegyző s elnököljön a legidősebb esperes és gondnok. Hát biz ez olyan kisebb féle kanossza volt, melyhez, mint a többségi vélemény hangoztatta, bele kellett mennünk, ha tengelyt nem akartunk akasztani E megállapodásnak volt követ-kezménye közelebbi egyh. ker. gyűlésünk, mely elfogadva püspök és főgondnok lemondását, elrendelte a szavazást az egyh. ker. főjegyzőre, ki majd vezesse az ügyeket. A szavazatok eredményé-nek kihirdetéséig helyettes főjegyző lett alkalmazva. Hogy Egyh. Törvényünk melyik cikke alapján, azt halandó meg nem mond-hatja. Most tehát a kezdet legkezdetén állunk ismét. A fejlemé-nyek alakulása részben rajtunk áll. Vigyázzunk. Szívvel, lélekkel, teljes erőnkkel legyünk rajta, hogy közmegelegetésre oldassék meg egész egyházi életünk e nagy kérdése.

Nem hagyhatom említés nélkül, hogy az egyházmegyénkre már-már árnyat vető, több rendbeli fegyelmi ügy befejezést nyert. Kifejezem azon óhajomat, vajha minél ritkábban fordulnának elő ezen minden tekintetben kellemetlen s egyházi életünkre káros hatású ügyek.

Egyházmegyénk lelkészi és tanítói karában a következő vál-tozások történtek: Tiszteletes Pataky Sándor lelkész ur nyugdíjba vonulásával érkörtvélyesi lelkésszé Tiszteletes Kovács Lajos nagy-

rábéi segédlelkész választatott el. A törvényesen lefolyt választást megerősítettem, mely eljárásomhoz az egyházmegyei közgyűlés jóváhagyását kérem. A tanítói kar Balog József dobraitanító ur Érsemjénbe történt távozásával veszteséget szenvedett. Távozása a dobrai áldatlan viszonyoknak a következése. Helye betöltetlen. A dobrai gyülekezet, a szintén üresedésben levő kántortanítói állásra, Kádár István Debreczenben végzett, állítólag okleveles tanítójelöltet választotta el, kinek választása megerősítését okmányai bemutatásáig, melyeket még eddig nem sikerült beszereznie, felfüggesztettem.

Az iskolákra vonatkozólag jelentem, hogy a csomaközi ugynevezett »teketetagi« virágzó iskolánk szünetel ma is. Hogy megnyitható lesz-e mostanában: nagyon bizonytalan. Királydaróczi egyházunk fel akarja állítani régi egyházi iskoláját. Vajha siker követné nemes szándékát. A kaplonyi egyház több rendbeli pályázata meddő maradt, nem tudta betölteni a tanítói állást. Ideiglenesen a lelkész ur részesíti oktatásban a növendékeket. Már is előre veti árnyékát a tanítói hiány, melyen csak tanítóképző felállításával lehetne segíteni. Az akció a kerületen tolyamatban van.

Mélyen tisztelt közgyűlés! Nagyon nehéz idöket élünk, kockán forognak legdrágább értékeink, sőt iennmaradásunk van egyenesen fenyegetve. Bizonyos mértékben vigasztalásul szolgálhat az a körülmény, hogy volt már református szent egyházunk súlyosabb helyzetben is és Isten kegyelmével átélte azt is s rendesen megerősödve került ki a küzdelemből. Ez az eredmény előállhat most is, de csak úgy, ha az a lélek, akarat, elhatározás él bennünk, mely élt az ősökben. Ennek a lelki erőnek csüggedést nem ismerő, lángoló, bennünk való munkásságára kérjük Istennek kegyelmét.

Kiváló tiszteletem nyilvánításával vagyok a Nagytiszteletű és Méltóságos egyházmegyei közgyűlésnek

Börvely, 1923. május 2.

alázatos szolgálja:

Havas Gyula

esperes.

Közgyűlés az esperesi jelentést teljes egészében tudomásul veszi, s az abban foglalt elnöki intézkedéseket jóváhagyja, egyuttal Érkörtvélyes ujonnan választott lelkészét: Kovács Lajost szeretettel köszönti és állásában véglegesen megerősíti.

5. sz. Olvastatott a következő számvevőszéki jelentés:

Számvevőszéki jelentés

az 1922-ik évi egyházgondnoki, magtárgondnoki számadásokról
és az 1923-ik évi költségelőirányzatokról.

Nagytiszteletű Egyházmegyei Közgyűlés!

Számvevőszéki jelentésünket következőkben van szerencsénk
megtenni:

Egyházmegyénk 1922-ik évi számadási viszonyairól teljes ké-
pet nem adhatunk, mert Géres és Kismajtény sem gondnoki szá-
madást, sem költségelőirányzatot nem küldött.

A beérkezett számadásokat és költségelőirányzatokat meg-
vizsgálván: a berei, börvelyi, csomaközi, dobrai, domahidai, ér-
dengelegi, érendrédi, érkörtvélyesi, gencsi, irinyi, kaplonyi, király-
daróci, krasznaszentmiklósi, nagykárolyi és szaniszlói egyházak
gondnokainak számadását és az egyházi költségelőirányzatokat
megerősítésre ajánljuk.

Szintén megerősítésre ajánljuk a berei, börvelyi, domahidai,
érdengelegi, gencsi, irinyi, krasznaszentmiklósi egyházak magtári
számadásait. A dobrai, a királydaróci, a szaniszlói egyházak elől-
járóit — az adósok nevét, a kölcsön mennyiségét, a törlesztési
hányadot, a hátralékos tartozást pontosan feltüntetendő magtári
számadásnak záros határidőn belül való beküldésére elkötelezni
javasoljuk.

Ami most már a megvizsgált gondnoki számadásokat és
költségelőirányzatokat illeti, — sajnos, azt keil jelentenünk, hogy
egyik-másik egyházközség számadása és költségelőirányzata úgy
a külső kiállítást, mint a belső értéket tekintve, — a kezdetleges-
ségnek, a könnyelműségnek, a felületességnek nagy fokát mutatja.

Van egyház, melynek pénztári naplója sem összevarva, sem
lapösszegezve, sem lezárva, sem gondnok által aláírva nincs. A
folyószámokban 2—3-szor is előtordul tévedés; a bevétel és kia-
dás, ha nem is teljesen, de megtörténik, hogy 64 tétel közül 32
tétel nincs ellennyugtával és nyugtával igazolva, vagy ha van is
egy nyugtának használt újságpapír széle, ezen 3—4 különféle ösz-
szeg szerepel, melyek — talán a variáció kedvéért — a pénztári
napló 3—4 különböző helyén vannak bevezetve. Sokszor azt sem
lehet kivenni, hogy mikor, kitől ered, vagy kinek történt a fizetés
és mi célra. A legtöbb naplóból hiányzanak a lelkész és tanító
fizetését, általában az egyház és iskola háztartását szolgáló kia-
dások és bevételek és így természetesen hiányzanak a számadási
főkönyvből is. Egyesek ezt az eljárást azzal próbálják indokolni,
hogy a tisztviselők fizetése azért nem tartozik a kurátori szám-
adásba, mert a párbért a hivektől a lelkész és tanító szedi, holott
az E. T. III. t. c. 22 §-a ezt kategorice, de bölcsen megtiltja. Az
alapok és tőkepénzek évvégi állagát megállapítani, ezeknél elő-
torduló változásokat figyelemmel kísérni lehetetlenség, mert pár
egyházat kivéve, — az alapok sem a pénztári naplóban, sem a

számadási főkönyvben nincsenek elszámolva, sem pedig azokról külön számadás nem terjesztett be.

Még zavarosabb a kép a számadási főkönyvnél, holott ennek a vezetése kevés figyelemmel és lelkiismeretességgel a lehető legegyszerűbb volna, hiszen csak a pénztári napló egy csoportba tartozó, rokon tételeit kellene, — lehetőség szerint — a főkönyv megfelelő csoportjának a rubrikáiba átírni. Van főkönyv, melynek egyetlenegy tétele sincs a megfelelő csoportba és helyre átvezetve. Mindjárt a naplósám rovat vagy üres, vagy fiktív számokkal teljes, mely az áttekinthetőséget zavarja. Az előirányzati rovat a legtöbb helyen üres; az egyes csoportok összesen rovatában lévő összeg nem egyezik a tételek valódi összegével, s csudálatosképen a főkönyv beveteli és kiadási végösszege mégis teljesen egyenlő a pénztári napló végösszegével.

A nemtörődömség és a felületesség a legmagasabb fokát a költségelőirányzatoknál éri el, holott a számvevőszék szerény nézete szerint a költségvetésen nyugszik az egyházközség egész háztartása. Ez az a gócpont, melyből az egyház életének táplálói erei kiindulnak. Ha a költségvetés rossz: nem lehet jó az egyház gazdálkodása sem.

Csupán csak a szembetünőbb, nagyobb mulasztásokra, hiányokra mutatunk rá. Szükségleti oldalon, a tisztviselők fizetése rovatban a készpénz és a terményjárándóság összege évről-évre változik; az adóléleknel pl. egy ötszáz lelket számláló gyülekezetnél egyházmegyei közigazgatási költségre 300 lei, kerületi költségre semmi sincs felvéve; a szatmári tanítónőképző intézet költségeire sincs előirányozva semmi, holott ezek évenként többnyire változatlanok. Fedezeti oldalon az ingatlanok jövedelme rovatában nem az ingatlan mai, tényleges jövedelméül kimutatott összeg, hanem évekkel ezelőtt megállapított pár koronányi összeg szerepel. Fedezetül felveszik a perselypénzek remélhető jövedelmét is, holott ezt szegény alapra kellene fordítani.

Az ingatlanoknál a helyrajzi és telekkönyvi számok hiányzanak. Ugy az ingatlanok, mint az ingóságok évekkel ezelőtt megállapított értékeléssel és jövedelemmel szerepelnek, még az összeadási hibák is évről-évre ugyanazok, jóllehet a számvevőszék azokat évről-évre kikorrigálja. Az alapok nem növekednek, sőt logynak; a magtár állománya az évvégi leltár szerint más, mint az ugyanazon a napon készült magtári számadás szerint.

Általában azt lehet következtetni, hogy egyes egyházak vagyonszámlájára, mely a költségvetés alapját képezi, nincs rendben, vagy legalább is abban az évenként előforduló változás nincs keresztül írva. (III. t.-c. 4. §.)

Állami adót több egyház nem fizetett. Sok egyházban feltűnően sok az adóhátralék. Számvevőszék ezt sem tudta pontosan megállapítani, mert az adószedési naplót és főkönyvet alig két egyház mellékelte; több egyházban ez nincs is, mint Dobrán, ahol

a pénztári napló vagy része kis összegben fizetett tételekkel van tele.

Kötelességünknek tartjuk jelenten, hogy a kaplonyi egyházban Nyiri Ferenc volt gondnok eleget tett az 1922. évi május 3-án tartott egyházmegyei közgyűlésünk ama rendelkezésének, mely nevezett a beváltatlanul maradt 1606 kor. 46 fill.-nek 802 Lei 73 bani értékben egyházpénztárába befizetni elkötelezte.

A királydaróczi egyház számadásánál megállapítást nyert az a körülmény, hogy a múlt évi egyházmegyei gyűlés által az egyházpénztárába 121 Lei 50 baninak a kurátor által, 100 Leinek a lelkész által való visszafizetése megtörtént, de azt okmány hiányában nem lehetett megállapítani, hogy valójában ki eszközölte a befizetést, ezért nevezett egyház előjárósága felhivandó, hogy a befizetést 15 nap alatt ellennyugtával igazolja.

Dobrai egyház előjárósága elkötelezendő, hogy Gáthy Zsigmond volt gondnok által iskolakerítéshez tára előleg címen kiadott 400 Leinek egyházpénztárába 15 napon belül befizetését szorgalmazza, s ennek eredményéről tegyen jelentést Esperes urnak. Ebből az esetből kifolyólag számvevőszék kíváncsnak tartja, hogy Esperes ur egy körlevélben nyomatékosan hívja fel a lelkészek és gondnokok figyelmét az Egyhker. szabályrendelet azon rendelkezésére, melyszerint a gondnok a lelkész utalványozása nélkül 5 Lein telüli összeget egyházpénztárából ki nem fizethet.

Az egyházközségek életéért, jövőjéért elsősorban a vezetőkre: lelkészekre és gondnokokra hárul a felelősség. Ezért az egyházközség érdeke méltán elvárja a vezetőségtől, hogy — különösen a mai világban, — mint minden tekintetben, úgy az egyház háztartása terén is lelkiismeretes hűséggel forgolódjanak. Mindezt anyaszentegyházunk iránt érzett forró szeretet mondatja velünk. Vajha! jó akaratral előterjesztett jelentésünk ne lenne kiáltó szó a pusztában.

Ezekután szabad legyen javaslatunkat a következőkben előterjeszteni:

Egyházmegyei közgyűlés

a) kötelezze el a kebelbeli egyházakat a számvevőszéki elnöknel kapható pénztári napló, nyugta, ellennyugta, adószedési napló, adótkönyv, költségelőirányzati és a számvevőszék közbejöttével az őszi egyházmegyei gyűlés által megállapítandó magtári, továbbá alapok és tőkepenzek számadásához szükséges nyomtatványok használatára,

b) hatalmazza tel a számvevőszéket a hiányosan felszerelt és készített számadások pótlás végett való visszaküldésére,

c) emelje fel a közigazgatási költséget lélekszámszerinti 50 banira, mivel a 30 banis kivetés az egyházmegye közigazgatási kiadásait nem fedezi,

d) a dobrai, a királydaróczi, a szaniszlói egyházakat a magtári, és bortári számadások, a géresi és a kismajtényi egyházakat a gondnoki számadások és költségelőirányzatoknak 15 nap alatt törvényes következmény terhe mellett számvevőszékhez való küldésére kötelezze el.

e) végül felhívja a dobrai egyház előljáróságát, hogy a Gáthy Zsigmond által kiadott 400 Leinek az egyházpénztárába 15 nap alatt leendő befizetését szorgalmazza, s erről tegyen jelentést Esperes urnak.

Kiváló tiszteletünk nyilvánításával vagyunk a Nagytiszteletű Egyházmegyének

Nagykárolyban, 1923. május hó 3 án.

alázatos szolgálói:

Papp József

e. m. számvsz. elnök.

Tukacs László

Kacsó Károly

sz. biz. tag.

Egyházmegyei közgyűlés a számvevőszék jelentését tudomásul veszi, s abban foglalt javaslatokat határozatokká emeli, s ezeknek pontos betartására az egyházak előljáróit szigoruan elkötelezi.

6. sz. Olvastatott a tanügyi bizottság elnökének következő jelentése:

Nagytiszteletű Egyházmegyei Gyűlés!

A télevi iskolalátogatásokról a dékánok által beküldött jelentéseket következőkben van szerencsém előterjeszteni:

I. ső körben a kismajtényi, domahidai, bórvelyi iskolákat Gönczy Sándor és Hajnal József látogatták meg. Az eredmény mindenütt megfelelő; tananyag elvégeztetett; iskolai felszerelések kifogástalanok.

Kaplonyban tanító nem léte miatt tanítás nincs. Kérem az egyházmegyei gyűlést, hogy ezen egyházat szigoruan utasítsa a tanítói állás betöltésére, hogy a 30–40 növendék tanítás nélkül ne maradjon.

II-ik körben M. Szabó Miklós és Bartha István a nagykárolyi, gencsi, géresi iskolákat vizsgálták meg; felszerelések meg vannak, az eredmény, illetve minősítés mindenütt kitünő.

Ebben a körben a dobrai iskolák esperesi intézkedés folytán vizsgálatlanul maradtak.

III-ik körben irinyi, érendrédi, érkörtvélyesi iskolákban Csutoros Albert és Ottmájer Gyula dékánok voltak. Iriny és Érendré-

den az eredmény kitünő. Érkörtvélyesen mindkét iskolánál, valamint Dengelegen (a vallástanítás) a múlt évihez képest a haladás szembetűnőleg jó s az eredmény megfelelő.

IV-ik körben Tárczy Géza a szaniszlói iskolát vizsgálta, a tanterem állapota megfelelő, iskolai felszerelés teljes, a tananyag szép eredménnyel végeztetett el.

Berébe — miután a tanító az egyházmegyei bíróság által tellüggesztetett — ki sem szállott a dékán.

Csutoros Albert az iskolalátogató tanítók részéről azt a kérést intézi általában az egyházmegyei gyűléshez, hogy az a kezdetben megállapított egy forint emeltessék magasabb tiszteletdíjra a tanítók javára, miután »hivatalos representálásra az manapság kevés«.

Erre nézve az egyházmegye bölcs intézkedését kérve vagyok a gyűlésnek

alázatos szolgája:

Takács Ferenc

tan. biz. elnök.

Egyházmegyei közgyűlés a jelentést tudomásul veszi, a dékántanítók iskolalátogatási díját 10 Leu re emeli.

7. sz. Tárgyaltatott a lelkészi nyugdíjintézet ügye.

Esperes ismerteti az egyházkerületi közgyűlésnek lelkészi nyugdíjintézetre vonatkozó határozatát. Amennyiben a vallás és művészeti miniszter rendelkezésére bocsátotta a kerületnek az államsegélyből visszatartott s nyugdíjintézet célját szolgáló 10% os összeget, kerületünk úgy vélt leghelyesebben eljárni, ha ezen összeget ellogadja és saját kezelésébe veszi. Egyben a nyugdíjintézet működését meg is kezdi, egyelőre olyan arányban, amint azt az összeg engedi.

Esperes ismertetését a nyugdíjintézetre vonatkozólag egyházmegyei közgyűlésünk örvenletes tudomásul veszi.

8. sz. Olvastatott a királyhágómelléki egyházkerület sz. határozata az egyházmegyék kikerekítése tárgyában.

Közgyűlésünk az 1922 évi május hó 3 án tartott egyházmegyei közgyűlés 17. számú határozatához ragaszkodva most újra kimondja, hogy Nagykárolyi Református Egyházmegye elnevezés alatt továbbra is tenn akar maradni. Mivel pedig az állam csak a 20 egyházból álló egyházmegyék számára folyósítja a közigazgatási államsegélyt és mivel a 300 lelket számláló egyházakat tekinti anyaegházaknak: közgyűlésünk kéri a főtiszt. és mélt. Egyházkerületi Közgyűlést, hogy az Érmelléki Egyházmegyéből Szalacs, Kécz és Piskolt, — a Szatmári Egyházmegyéből Csengerbagos és Szamosdob egyházakat a Nagykárolyi Egyházmegyébe bekebelezni méltóztassék.

9. sz. Olvastatott a Királyhágómelléki Ref. Egyházkerületnek 1923. évi április hó 11-ik napján tartott közgyűlése jegyzőkönyvének a tanítói és tanári fizetések rendezése és 20 leis közigazgatási adó tárgyában hozott 54. számú határozata.

Egyházkerületi közgyűlés iskoláink szomorú helyzetével foglalkozva addig is, míg a békeszerződésben biztosított és iskoláinkat megillető államsegély folyósítatik, az 1923–24. tanévre az 1910. évi népszámlálás adatai alapján lélekszámszerint kirovandó és az eddigi közigazgatási adót magában foglaló 20 leis közigazgatási adóval biztosítja tanítóink és tanáraink fizetését olyképen, hogy a tisztán tanítói fizetéseket az állami tanítói javadalmak szem előtt tartásával a szolgálati és családi körülmények figyelembevételével évi 12000, illetve 20000 leinek megfelelő összegre a megállapítandó kategóriánként kiegészíti a díjlevelek újraértékelésének alapján, — érintetlenül hagyván az ujonnan megállapítandó fizetésen felüli, jelenleg is meglévő javadalmakat.

A tanári fizetések mértékét az összes jelenleg működő közép-foku iskolák és tanítónőképzőintézetek tanáraitra nézve a jelenlegi állami tanári fizetések 60%-ban állapítja meg a középiskolai felügyelőnek bemutatott számadásai alapján.

A díjlevelek újraértékelésének irányelve a földnél a jövedelmezőség, a természetbeni járandóságoknál az értékelés időpontjában érvényes forgalmi érték lesz. A kántori javadalom a kántortanítói állásoknál a tanítói fizetés $\frac{1}{5}$ része.

A díjlevelek újraértékelése alapján a fizetési kategóriák, valamint a tanárok fizetésének megállapítására Sulyok István elnöklete alatt Csernák Béla, dr. Harcsár Géza, Bakcsy Gergely, Debreczy Imre, Nagy Vilmos és Kiss Lajos tagokból álló bizottságot küldi ki a közgyűlés, mely bizottság az egyházmegyék idetartozó legkésőbb t. é. május hó 31. ig a püspöki hivatalhoz beadandó új díjlevelek alapján június 30. ig javaslatát elkészíti, s azt a kerület színe elé terjeszti.

Amennyiben 1923. szept. 1-ig bármilyen okból egyházkerületi gyűlés nem tartatnék, — a tanítói és tanári fizetések — a kiküldött bizottságnak az egyházmegyékkel és igazgató-tanácsokkal közlendő megállapítása szerint folyósítatnak addig is, míg a közgyűlés e tárgyban nem dönthet.

A gyülekezetek ezen egyetemes egyházi adónak terhökre rótt összegéből az államsegélyben nem részesülő kántor-tanítói és tanári javadalmaknak az esetleg alapítványok és javadalmi földekből nem fedezhető részét levonva, a fennmaradó összeget évnegyedenként, vagyis okt., jan., ápr. és jul. hónapok elsőnapjain kerületi pénztárba beszolgáltatni kötelesek.

Kerület az egyházmegyéket felhívja, hogy a 20 leis közigazgatási adónak a köztudatba való bevitelére minden eszközt és alkalmat ragadjanak meg, s a díjleveleket újraértékelő bizottságokat haladéktalanul küldjék ki.

Egyházmegyei közgyűlésünk készséggel kíván eleget tenni a kerületi határozatnak, mert

iskoláink, tanítóink és tanáraink nehéz, szomorú helyzetén segíteni szent kötelességének ismeri. E célból felhívja az Elnökséget, s különösen kéri Esperes urat, hogy a kanonika vizitáció alkalmával minden egyházközségben, az általa előre megállapított időben presbiteri gyűlést tartson és ott a presbiterek előtt, vagy ahol a viszonyok lehetővé teszik és ahol szükséges: egy rövid isteni tiszteleten a gyülekezet szélesebb rétege előtt ismertesse a kulturadó célját, fontosságát, egyházi életünk, nemzeti létünk és fennmaradásunk érdekében elodázhatatlan szükségességét.

A tanítói díjlevelek újonnan való értékelésével a kanonika vizitáció tagjait bizza meg közgyűlésünk, — akik — tekintve az idő rövidségét, — ezt a kulturadó tárgyában tartandó presbiteri gyűlésen az érdekelt tanítók közbejöttével legkönnyebben elintézhetik.

Arra is kéri közgyűlésünk Esperes Urat, hogy azon egyházakat, melyek telekezeti iskolát nem tartanak fenn, ezek felállításáról minél előbb gondoskodjanak.

Végül közgyűlésünk feliratban kéri a főtiszt. és mélt. Egyházkerületi közgyűlést, hogy jövőben a személyi adatokon kívül vegye figyelembe az egyházközségek teherbíróképességét vagyis a személyi adón kívül a vagyoni adót is, és ebből a két coefficiensből állapíttassék meg az egyes egyházközségekre kirovandó kulturadó összege.

10. sz. Olvastatott a csomaközi egyház presbitériumának III—1923. január 19-iki, s közgyűlésének I—1923. február 25-iki — telebbezéssel meg nem támadott — határozata az egyházi adó pénzbeli részének az addigi összeg tizszeresére telemelése ügyében.

Egyházmegyei közgyűlés annak megállapítása mellett, — hogy a jelen eset adókulcs változtatásnak nem tekinthető, s mint egyedül a pénz értéktelepedéséből folyó megteelő intézkedés: az E. T. I. t.-c. 15. §. e) pont rendelkezései alá nem esik, — a vonatkozó határozatokat telebbezés hiányában egyszerűen tudomásul veszi.

II. sz. Olvastatott a királyhágómelléki ref. egyházkerület Nagyváradon 1922. évi szeptember hó 28. napján tartott közgyűlésének 56. sz. határozata a nagykárolyi lelkészi állás díjlevelének saját hatáskörében való kiállítása tárgyában.

1922. évi szeptember hó 28-án tartott egyházkerületi közgyűlés egyházmegyei közgyűlé-

sünk 9—1922. számú határozatát megváltoztatván, a nagykárolyi egyház presbitériumának 1921. évi február hó 10-ik napján 4. számú határozattal megállapított díjlevelét erősítette meg. Egyben utasította közgyűlésünket, hogy a díjlevél kiállításáról saját hatáskörében gondoskodják.

Egyházmegyei közgyűlésünk négy példányban szabályszerűen kiállított, s a kerületi közgyűlés által már megerősített díjlevelet a megerősítési záradék rávezetése végett az Egyházkerületre felterjeszti, s egyben a nagykárolyi retormátus egyházközséget a díjlevél életbeléptetésére elkötelezi.

12. sz. Olvastatott a királydaróczi egyház presbitériumának 1—1923. február 28-iki, s közgyűlésének 3—1923. március 18-iki határozata bérházának kincstári bérletből való mentesítése ügyében.

Vonatkozott határozatok szerint helyeslelőleg tudomásul vétetett az állami tanfelügyelőséggel megkötött az az egyezség, hogy óvoda céljaira a kincstár által az egyháztól bérben birt épület az egyház részére visszabocsáttatott, az egyház az épületet lebontani nem köteles, de azt telekezeti iskola céljára nem használhatja, s az ily módon való elintézésért az egyház a tanfelügyelőségnek egy évi bért: 800 leut visszafizetett. Az épület kántori lakás céljaira jelöltetett ki az egyház által.

Egyházmegyei közgyűlés a bejelentést M. Szabó Miklós lelkész fáradozásainak elismerése mellett tudomásul veszi.

13. sz. Olvastatott a királydaróczi egyház presbitériumának 1—1922. október 29-iki, s közgyűlésének 1—1922. november 5-iki határozata, mely szerint az egyház telekezeti iskola visszaállítását határozza el, s az egyház presbitériumának 1—1923. március 30-iki határozata, amely szerint az iskola visszaállítását, — anyagi erők hián, — későbbi időre halasztja.

Egyházmegyei közgyűlés a vonatkozó bejelentést tudomásul veszi.

14. sz. Az érendrédi ret. egyház betérjeszti a templom és torony javítására vonatkozólag vállalkozóval történt szerződést, továbbá ugyanott és a lelkészlaknál szükséges kömives javítási munkálatokra vonatkozó költségvetést, végre az egyház 1923. évi rendes és rendkívüli szükségleteiről készített költségvetést, melynek rendkívüli szükségleti részét az említett kiadások alkotják. Az ezen költségvetést letárgyaló presbitériumi 70—1923. számú, s ugyanerre vonatkozó 70—1923. számú egyházközségi határozatok alapján kéri a templom, torony és parókhíalis épületek kijavításának engedélyezését, valamint határozat jóváhagyása mellett a mutatózó 36,027 lei fedezetlen hiány tedezésére az 1922. évi pénz-

beli egyházi adó (20) huszszorosának 1923. évre leendő kivetése engedélyezését.

Mivel a bemutatott költségvetések tárgyalására úgy a presbiteri, mint az egyházközségi közgyűlés szabályszerűen tartatott meg, mindkét határozat névszerűen szavazással a törvénynek megfelelően hozatott, ellenök felebbezés be nem adatott: ezek alapján egyházmegyei közgyűlés az érendrédi egyház presbitériumának és közgyűlésének fenti határozatait jóváhagyja, s a bemutatott költségvetés alapján a hiány fedezésére az 1922. évi egyházi pénzbeli adónak 2157 lei 20-szorosának: 43140 Leinek 1923. évre rendkívüli adó címén leendő kivetését engedélyezi.

15. sz. Olvastatott Tukacs László berei ref. lelkész, Varga Sándor gondnok és társai kérvénye a Katona Zsigmond kántortanító és az egyház közti viszony végleges rendezése tárgyában.

Egyházmegyei közgyűlésünk a kérelmet azzal adja ki Esperes Urnak, hogy az ügy végleges rendezését saját hatáskörében, esetleg a kerület vezetőségének közbenjöttével igyekezék eszközölni.

16. sz. Olvastatott berei ref. egyházközség kérése rendkívüli egyházi adó kivetése tárgyában.

A tanító javadalmazása indokából 10549 lei rendkívüli egyházi adónak pótkivetését kimondó, s 1922. december 28. án tartott presbitériumi ülésben 2. szám alatt hozott és az egyházközség közgyűlésének 1923. március 4-én tartott gyűlése 5. szám alatt elfogadott határozatát egyházmegyénk közgyűlése az E. T. III. t. c. 20. §-a alapján megerősíti.

17. sz. Tukacs László berei lelkész Esperes Urhoz küldött jelentésében vallássérelmi esetet említ, nevezetesen panaszolja, hogy Rónai István csanálosi róm. kath. plébános, Menyhárt Juliánna ref. vallású fényűző lakost az áttérést szabályozó 1868. LIII. t. c. 3 §-ba foglalt rendelkezések mellőzésével, sőt egyenes kijátszásával a róm. kath. egyház kebelébe átvette. A jelentéshez csatolt nyilatkozat szerint Menyhárt Juliánna 1923. február 24-én Gnándt János és Tempfli Alajos csanálosi lakosok jelenlétében a berei ref. lelkész előtt a ref. egyházból való kilépési szándékát jelentette ki, hogy róm. kath. vallású nőlegényével házasságot köthessen. Midőn felvilágosított, hogy a tervbe vett házasság vallásváltoztatást nem követel: a két tanu jelenlétében kinyilvánította, hogy kitérési szándékáról letesz, továbbra is református marad. Majd március 17-én ismét megjelent a berei lelkész hivatalban Gazdag András és Nagy János csanálosi lakosokkal és ez alkalommal

ismét kijelentette, hogy ref. akar maradni, csupán arra kér engedélyt, hogy a csanálosi plébános eskethesse össze vőlegényével.

Berei lelkész a Menyhárt Juliánna által tett és aláírt, valamint Gazdag András és Nagy János tanuk által is láttamozott nyilatkozatot megküldte a csanálosi plébánosnak, figyelmeztetvén őt ezen kitérésí eljárás körüli szabálytalanságokra. Mindezek dacára a plébános Menyhárt Juliánát a róm kath. egyházba átvette, amiről, mint befejezett eseményről, berei lelkészt értesítette.

Egyházmegyei közgyűlésünk a jelentésben foglalt konkrét esetben a csanálosi plébános zészéről egyházunk ellen elkövetett vallássérelmet lát lennforogni, mely ténykedés az 1848. XX. t. c. 2. § ütközik: ennél fogva ezen sérelem orvoslása és megtorlása, valamint a megtelelő elégtétel megszerzése végett, püspök Ur útján felir a vallás és szépművészetügyi miniszterhez.

18. sz. Tárgyaltatott az egyházak lélekszám szerinti kikerekítésének ügye.

Egyházmegyei közgyűlésünk elrendeli, hogy

- a) Csomaköz anyaegyházközséghez következő szórványok csatoltassanak: Reszege, Fény, Csanálos.
- b) Szentmiklóshoz: Nagymajtény, Gilvács.
- c) Kaplonyhoz: Kálmánd.

19. sz. Olvastatott a genesi ref. egyház presbitériumának 1923. április hó 29-én tartott ülésének 4. számú határozata.

Özv. Gyene Lászlóné, szül. Sámel Juliánna kéri a presbitériumot, hogy a néhai b. e. fia: Gyene István emlékére tett alapítvány célját felsőbb egyházi hatóság engedélyével úgy változtassa meg, hogy a ref. iskola megszűnése esetén, az alapítvány jövedelme az egyház szükségletére, főképen a templom karbantartására fordíttassék. Név szerinti szavazás után egyháztanács az alapító kérelmét teljesítve az »Az alapítványi oklevelet a következő ponttal bőviti: 6 Ha Gencsen a magyar református iskola akármily okból megszűnik: az alapítványi föld jövedelme a református egyház szükségleteire, első sorban a templom karbantartására fordíttassék «

Egyházmegyei közgyűlés az alapítvány céljának a megváltoztatásához hozzájárul, a 4. példányban, szabályszerűen kiállított »Alapítványi oklevelet« megerősítés végett az egyházkerületre terjeszti.

20. sz. Mivel egyházmegyei gyűlésünkön tárgyalt közigazgatási és tegyelmi esetekből kifolyólag felmerült perköltségek legnagyobb részét az illetők meg nem fizették:

Egyházmegyei közgyűlésünk megbizza az Elnökséget a perköltségeknek világi hatóság útján való behajtásával.

21. sz. Tárgyaltatott a félévi iskola vizitáció kérdése. Mivel a kanonika vizitációnak egyházmegyei határozat szerint a dékán tanító is tagja és mivel a félévi vizitációt az időjárás zordon-sága, főként az utak járhatatlansága miatt sok egyházban meg-ejteni nem lehet:

egyházmegyei közgyűlésünk tekintettel a felhozott indokokra — a félévi iskola vizitációt — a viszonyok jobbra fordultáig beszünteti. Ezzel kapcsolatban 1922. évi október hó 12 én tartott egyházmegyei közgyűlés azon határozatát, hogy a tanító dékánok a kanonika vizitációban szintén részt vegyenek: az iskolai körök újabb rendezéséig felfüggeszti.

22. sz. Tárgyaltatott az egyházfegyelem kérdése. Mivel a háborgó, Istentől elfordult, s ezért lelkibékességét, boldogságát sehol sem találó, önmagával is meghasonlott világ szennyes áradata anyaszentegyházunkat is megtámadta, ennek nagyon sok tagját annyira magával ragadta, hogy talainkon belül, -- mint bárány bőrbe bujt farkasok, — a rajtunk kívül álló ellenségénél is több kárt tudnak tenni, amelyeknek orvosolhatására törvénykönyvünk paragrafusai között radikális gyógyszert nem találunk: kívánatos volna, ha egyházmegyénk a magyarországi és a jugoszláviai reformátusok példájára az egyházfegyelem kérdését napirendre tűznék. Továbbá az egyház minden egyes tagját, előjárókat és egyháztagokat egyaránt kötelező egyházfegyelem szabályainak kidolgozása végett egy bizottságot küldene ki, amely munkálatát beható tárgyalás, elfogadás és életbeléptetés végett őszi közgyűlésünk elé terjesztené.

Közgyűlés a javaslatot egyhangulag elfogadja, az egyházfegyelemre vonatkozó szabályzat kidolgozására Esperes Ur elnöklete alatt Veres Imre, Néma Gusztáv, dr. Kölcsey Ferenc, Papp József és Hajnal Józsefet küldi ki.

23. sz. Olvastatott az érendrédi egyház községi közgyűlésének telebbezése presbiteri határozat ellen.

Az érendrédi ref. egyház egyházközségi közgyűlése 1923 április hó 15 én 2. sz. alatt hozott határozatának a t. évi március hó 25-én tartott presbitériumi ülés 3. sz. azon határozatát, hogy Bunyitay László megválasztott algondnokot az egyházmegyei szabályrendelet értelmében 100 kor.-nak megfelelő 100 lei felmentési díj megfizetésére kötelezte, megtelebbezi, illetve kéri az egyházmegyei közgyűlést, hogy a kevés felmentési díjat magasabbra emelje.

Közgyűlésünk a telebbezést elutasítja, a presbitérium határozatát jóváhagyja, mert míg a megváltozott viszonyoknak megfelelő egyházmegyei szabályrendelet el nem készül: másképen nem intézkedhetik.

24. sz. Esperes Ur indítványára Sulyok István nagyvárad
lelkészt és Domahidy Elemér nyug. főispánt,
közgyűlésünk táviratilag üdvözli, mindkettőjü-
ket személyök iránti tántorithatatlan ragaszko-
dásáról és nagyrabecsüléséről biztosítja.

25. sz. A tárgysorozat kimerítettén, elnökség megköszönve
a tagok érdeklődését: a gyűlést — a 245. dics. 10 versének el-
éneklése után berekeszti.

K. m. f.

Hitelesítettett Nagykárolyban, 1923. május hó.

Papp József,
lelkészi jegyző.

Ludmán Lajos,
Kacsó Károly.

Havas Gyula,
esperes.

Birósági ügyek.

26. sz. Molnár József érkörtlényesi tanító telebbezett közig.
ügye, reá nézve kedvező elintézészt nyert.

27. sz. Nagykárolyi egyházttagok egyházi adó elleni telebbe-
zésének hely adatott.

Az 1922-ik évi egyházgondnoki számadások s az

Sorszám	Egyház neve	Számadás 1922-ik évre							
		Bevétel		Kiadás		Marad- vány		Egyház fentartási alap	
		Lei	b	Lei	b	Lei	b	Lei	b
1	Bere	9138	10	8459	48	678	62	371	—
2	Börvely	42728	02	40267	95	2460	07	253	40
3	Csomaköz	16682	49	16129	92	552	57	2514	92
4	Dobra	63016	12	62853	20	162	92	242	78
5	Domahida	23205	05	16889	93	6315	12	12000	—
6	Erdengeleg	24867	18	18468	—	6399	18		
7	Erendréd	27005	90	25582	96	1422	94	2923	79
8	Érkörtlényes	61323	88	47511	34	13812	54	1054	—
9	Genes	68494	73	51228	24	17266	49	3446	61
10	Géres	12236	83	11930	81	306	02	15201	37
11	Iriny	29133	05	21841	48	7291	57	4325	72
12	Kaplony	37511	11	35391	56	2119	55	1057	83
13	Királydarác	56774	96	37600	84	19174	12	1846	40
14	Kismajtény								
15	Krasznaszentmihály	20101	05	4099	35	16001	70		
16	Nagykároly	149808	27	149807	27	1	—	991	—
17	Szaniszló	31608	96	13449	55	18159	41	2630	53
		673635	70	561511	88	112123	82	48859	35

TARTALOMJEGYZÉK

	OLDAL
1. szám. Gyűlés megnyitása	4
2. „ Megalakulás	6
3. „ Jegyzőkönyv hitelesítők	6
4. „ Esperesi jelentés	6
5. „ Számvevőszéki jelentés	9
6. „ Tanügyi bizottsági jelentés	13
7. „ Lelkeszi nyugdíjintézet	14
8. „ Egyházmegyék kikerekítése	14
9. „ Egyházkerületi közigazgatási adó	15
10. „ Csomaközi egyházi adó felemelés	16
11. „ Nagykárolyi lelkészi díjlevél	16
12. „ Királydaróczi egyház bérháza	17
13. „ Királydaróczi egyház iskolája felállítása	17
14. „ Érendréd építkezés ügye	17
15. „ Berei egyház kérelme	18
16. „ Berei egyházi adókivetés megerősítése	18
17. „ Berei vallásszerűlmi ügy	18
18. „ Egyházak lélekszámszerinti kikerekítése	19
19. „ »Gyene István alapítványa« módosítása	19
20. „ Perköltségek behajtása	19
21. „ Félévi iskolavizitáció megszüntetése	20
22. „ Egyháztegyelem	20
23. „ Érendrédi telebbezés felmentési díj felemelése tárgyában	20
24. „ Sulyok István és Domahidy Elemér üdvözlése	21
25. „ Gyűlés berekesztése	21

BIRÓSÁGI ÜGYEK.

26. „ Molnár József telebbezése	21
27. „ Nagykárolyi adó telebbezések	21

Melléklet 22—23

